

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI, CONSILIUL LOCAL ȘI CASA DE CULTURĂ I.L. CARAGIALE PLOIEȘTI

revistă de cultură

Constantin Abăluță
(1938–2025)

Publicație editată de Primăria
Municipiului Ploiești, Consiliul Local
Ploiești și Casa de Cultură Ion Luca
Caragiale a Municipiului Ploiești

Directorul Casei de Cultură:
Marian Dragomir

Redactor-șef:
Dan Gulea

Colaboratori permanenți:
Constantin Abăluță

Ion Bogdan Lefter

Diana Rînciog

Dorin Stănescu

Actualitatea culturală by Haimanale
Literare (Vlad Mușat & Marian Neguțu)

Social media:
Nicolescu Cristina

Corectură:
Constanța-Ileana Gulea

Layout&DTP:
Georgiana Kelemen

Colaboratorii pot trimite textele numai în
format electronic. Autorii care doresc să fie
recenzați în paginile revistei sunt rugați să
expedieze cărțile pe adresa redacției.
(Ploiești, Piața Eroilor nr. 1A, etaj VII)

Telefon: 0244-578.148

Site: www.casadecultura.ro

Facebook: facebook.com/atitudiniploiesti

Email: atitudini@casadecultura.ro

Tipar: SC 2M Digital SRL

ISSN: 1584-0832

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor,
argumentelor sau părerilor aparține, în
exclusivitate, autorilor. Materialele primite,
publicate sau nepublicate, nu se înapoiază.
Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna
ideile conținute în textele publicate.

1-2

Argument - PAG. 1-2

Dan GULEA: *Constantin Abăluță (1938-2025):
note pentru o cronologie*

Întâmplări cu oameni și lucruri - PAG. 3-4

Constantin ABĂLUȚĂ: *Eboșe la Mic manual
de tăcere (I)*

7-10

Ace - PAG. 5

Ion Bogdan LEFTER: *După 2024*

Nicolae Manolescu - PAG. 6

Ion Caraion/ Virgil Mazilescu

Interviu - PAG. 7-10

Trei întrebări pentru Ion POP

11-12

Istorie literară - PAG. 11-12

Alexandru H. POPA: *Cincinat Pavelescu și Miss
France 1928*

Proză - PAG. 13-17

Bedros HORASANGIAN: *Anahid (fragment din
romanul Tokatlian Pera Hotel)*

Repere francofone - PAG. 18-19

Diana RÎNCIOG: *Parfumul Chanel N°5, un
simbol centenar al Franței*

18-19

15 ianuarie - PAG. 20-21

Sărbătorirea Zilei Culturii Naționale la Academia
Română

Actualitate culturală - PAG. 22-26

O nouă ediție a „Haimanalelor Literare”:
Laurențiu Belizan și Mădălina Savu/ *Expoziție
Florin Șuțu, la Hotel Central/ Călin Dengel – viața
ca un ac de cusut/ Antologia Atelier '24*

22-26

Istorie - PAG. 27-28

Dorin STĂNESCU: *Istории ale Coifului de aur de
la Coțofenești Prahova. Domnul Ion Marinescu-
Moreanu, negustorul din Ploiești*

SCANEAZĂ
CODUL QR

Constantin Abăluță (1938-2025)

note pentru o cronologie

Dan Gulea

Tectonica unui spirit în permanentă căutare schițează, fie și sub o mască de indiferență serenă, multe proiecte și idei, unele publicate, altele reconfigurate, discutate, transformate; pentru o clipă, acțiunea s-a oprit, prin dispariția fizică a lui Constantin Abăluță.

Colaborator permanent din 2021 al revistei *Atitudini*, Abăluță a publicat aici, număr de număr, schițe și povestiri sub genericul „Întâmplări cu oameni și lucruri”, dar și fragmente de roman, desene și acuarele, poeme și memorialistică; între timp, sub nume propriu sau în colaborare, participă la realizarea a nu mai puțin de 15 volume, dintre care cinci traduceri de poezie (Rilke, Schwob, Cross, Maeterlinck, Lear – unele fiind reeditări), două romane (*Grafferul din lift* și *Grafferul din Suedia*) și, celelalte opt, de confesiuni și de poezie (inclusiv trei ediții sonore, de tip antologic), cu desene și ilustrații, coperte în concepție proprie, la diferite edituri.

Astfel, anunță permanent diferite volume și texte care nu mai apucă uneori să devină cărți – dar acest lucru nu înseamnă că ele nu există: *Câțiva prieteni imaginari și sfârșitul lumii* (proze), *Apă Aer Lut Foc* (poezii), *Minerul dispărut* (roman). Fie și pentru o clipă, acțiunea lor continuă, cel puțin în revistele în care au apărut.

În revista ploieșteană, poetul și-a pus masca de prozator încă de la primul text, „Pălăria Dalaman” (decembrie 2021), care a apărut însă concomitent cu o reproducere din ciclul *Oedip-Rex* (tehnică mixtă pe foi de calendar), parte a unei expoziții colective din 2018, reluată în volumul de poezii *Coabară ziua lungă cât o viață* (2021).

A continuat colaborarea cu această dublă marcă – proză și desen; au apărut, alături de schițe, capitole din romanul *Grafferul din Suedia* și din cel, încă netipărit în volum, *Minerul dispărut*; uneori, masca lăsa să se vadă sufletul de poet, așa cum se întâmplă în proza „Poetul mut” (septembrie 2022), care are în centru o transparentă caligramă despre existența artistului. Iar Abăluță a creat o interesantă monografie a identității sale vizuale în *ATITUDINI*, oferindu-ne reproduceri din trei mari etape ale creației sale – începuturile realiste, faza abstracționistă și identitatea contemporană, de mare forță sugestivă. Pentru o personalitate care a căutat permanent metode de exprimare, de la arhitectură la ICRAL (Întreprinderea de Construcții, Reparații și Administrare Locativă) la Casa de Mode „Venus”, apoi la literatură și la artele vizuale, acuarelele din ciclul „Sighișoara” sau „Râmnicu-Sărat”, compuse la vârsta adolescenței, arată un simț

estetic educat, o zonă de unde se poate naște cu adevărat experimentalismul – după ce a parcurs așadar formele clasice; primele volume de poezie îi apar începând cu 1964 – cu particularitatea că autorul își gândește coperta, o constantă a cărților sale, precum și prezentarea lor vizuală. Uneori colaborează cu alți artiști, așa cum se vede din volumele realizate împreună cu familia de artiști Maitec (*Haiku*, 2020, alături de Ovidiu, Sultana, Dana și Stéphane Maitec), și expune alături de Paula Ribariu, Sorin Dumitrescu, Marin Gherasim ș.a.

A doua etapă a reprezentărilor sale grafice este cea în care poetul este recunoscut în zona neoavangardismului, a experimentului din interiorul generației '60, căreia îi aparținea doar cronologic, disputându-și un underground delimitat cu puțin de reprezentările oniriste sau de cele ale „prozaismului biografist” – cum a fost denumită la un moment dat poezia lui Mircea Ivănescu; se detașează poemul său publicat pe hârtie maro, de împachetat, la Editura Litera, intitulat *Ewww-errre* (1971) – ale cărui corespondențe vizuale pot fi desenele în creioane colorate și stilou cu cerneală publicate în a doua parte a lui 2024 în *ATITUDINI*, precum „Luptă”, „Arcaș” (octombrie 2024) ș.a.

Ultima etapă, de extracție ready-made, este reprezentată de intervențiile pe foi de calendar (tehnică mixtă), sub semnul cărora a și început colaborarea cu noi: „Oedip-Rex”, „Visul 2”.

Cumva premonitoare (dacă nu este vorba de un clișeu de interpretare) este ultima reproducere publicată în revistă, în numărul lunii trecute, ianuarie 2025; este o coborâre la vârsta școlii, într-o zonă ce pare a fi dinainte de „Sighișoara”, printr-un „Exercițiu de redare material”, o natură moartă ancorată hiperrealist, prin dilema sticlei pe jumătate pline sau pe jumătate goale.

Memorialistica, și ea prezentă în ultima parte a operei lui Constantin Abăluță, așa cum o demonstrează volumul *Dialog înflorind la minimă depărtare* (comentat în numărul din septembrie 2024), un memento al pandemiei și al emailurilor schimbate dintr-o cameră în alta din același apartament între Constantin și Gabriela Abăluță – ocupă un punct special printr-un alt dialog, dezvăluit în premieră în paginile *ATITUDINILOR*, între Constantin Abăluță și Nichita Stănescu. În numărul din martie 2023 sunt prezentate două poeme-dedicație ale lui Nichita Stănescu către Constantin (Dinu) Abăluță, până la acel moment inedite, scrise cu prilejul zilei sale de naștere, la 8 octombrie 1983 – o piesă deopotrivă și din complicatul puzzle al ultimului an de viață al lui Nichita Stănescu. Volumul-omagiu *11 erezii* (din 1985 – evidentă trimitere la cele *11 elegii*) a prelungit acest dialog, însoțit și de

Portret de pe coperta IV a vol. „Aceleași nisipuri” (1995)

cele două desene ale lui Nichita Stănescu ce îl reprezentau pe Abăluță, reproduse deopotrivă și în revista noastră.

Identitatea poetică a lui Constantin Abăluță dă așadar o înfățișare unică literaturii sale în proză, dar și reprezentărilor sale vizuale, complexe, încărcate de simbolism și deopotrivă ludice; este una dintre imaginile lui Abăluță, autorul poeziilor narrative, cu personaje inadapte, căutând mereu o simplă acțiune, suficientă pentru a ajunge în teritoriul poetic. Iar ceea ce pare inabilitate, o grimă ce se conturează sau întinde altfel, dezvelind în loc să mascheze, să acopere, este un joc conștient al unei personalități cu însăși personalitatea.

Nu am mai menționat aici celalte unelte ale sale: nici pe criticul din antologia *Poeziei române după proletcultism*, cu memorabila prezentare-lansare de la Cotroceni, în ultimele momente practic ale mandatului lui Emil Constantinescu, nici pe omul de teatru din *Terasa* (2002), din *Elicea lui Ur-muz* (roman dramatizat de Gavriil Pinte și prezentat într-un autobuz-scenă ce rula în București, cu titlul *Călătoria*), nici pe traducătorul lui Beckett (*Molloy* – alături de Gabriela Abăluță), al poeziei postmoderne americane (alături de regretatul Ștefan Stoenescu) – Dylan Thomas, Frank O'Hara.

Lista volumelor și opțiunilor sale ar putea continua aparent indeterminat. Important este însă că publicul ploieștean, în primul rând, precum și publicul revistei, în general, au putut vedea felul în care acționează un mare poet ce nu s-a aflat în lumina reflectoarelor¹, o opțiune de viață și de ex-

primare din zona marginaliilor, a notelor și completărilor, ca și cum o simplă addenda nu poate schimba prea multe din ceea ce s-a(r fi) stabilit deja. Dar dacă?

*

Deschiderea pe care Constantin Abăluță a avut-o față de revista *ATITUDINI*, începând cu momentul 2021, este un exemplu pentru personalitatea și generozitatea sa, învățată la școala interbelică. L-a evocat nu o dată pe Emil Giurgiuca, profesorul său de română din anii '50, poet de-acum marginalizat, autorul unor antologii precum *Poeți tineri ardeleni* la 1943; răsfoia adesea, pe șablonul său – un carton întărit pe care îl ținea în poală, un fel de suport – cărțile de care se simțea apropiat, precum *Cele douăsprezece luni ale visului*, marea antologie alcătuită de Iordan Chimet, din 1972 – an dintr-o perioadă importantă pentru poet, sau poemele lui Edouard Pamfil, renaștistul timișorean de secol XX, prezentându-le, comentându-le unor vizitatori. Tot discreta generozitate l-a determinat, la un moment dat, să ofere primele patru capitole din romanul *Minerul dispărut* revistei *ATITUDINI*, următoarele trei capitole apărând în *România literară*, apoi altele în *Vatra*, în *Bucovina literară*.

„Eboșe” pentru volumul *Mic manual de tăcere*, apărut în 1999 (la Editura Eminescu), reprezintă o continuare peste mode și timp a jurnalului schițat atunci. În numărul acesta și în cel viitor Constantin Abăluță va mai fi colaborator al *ATITUDINILOR*.

Note:

¹ Propus pentru premiul de poezie Eminescu în 2019, nu i-a mai fost decernat în ultimă instanță pentru că poetul nu putea, slăbit de griji, să fie prezent la Botoșani, unde se întruniseră deciziile de premiere; în 2023 primește un premiu de Filială, al celei bucureștene de Poezie de la Uniunea Scriitorilor.

Eboșe pentru volumul MIC MANUAL DE TĂCERE (I)

Constantin Abăluță

**Man. 4 ian. 2008
INSOMNIA CEA MARE**

În tinerețe am avut o insomnie de-o lună întreagă. Scriam, citeam, gîndeam, dar nu puteam să dorm. Am încercat și cu jocul de tras la țintă, cu muzica zen, cu împletitul plaselor. Nîc nu-mi folosea, nu-mi stîrnea nici măcar un căscat.

Am născocit atunci perversiuni și anomalii: mă răzbu-nam pe prieteni, îi linguseam pe dușmani. Intram prin birturi și fluierînd brusc, profitam de sperietura unora ca să le strecor pioneze în ciorbă. Înarmat cu o scară telescopică, lipeam timbre pe gura statuiilor din parcuri. Am mîncat caracatiță crudă, făceam dragoste cu o negresă. Țineam jurnalul viselor nocturne pe care chipurile le aveam.

Degeaba.

Toate acțiunile mele erau insomniace. Viața întreagă părea a nu avea alt țel decît să-mi țină pleoapele deschise.

Într-o zi am văzut un balon. Trecea peste vîrfurile arborilor atît de jos că l-am recunoscut pe omul din nacelă.

Eram eu.

Cînd m-am trezit mi-au spus că am dormit o lună încheiată.

ODAIA MEA

Odaia mea fotografiată într-o zi ploioasă. Aerul argintiu amestecat cu frunzele din parc. Sunt același ins care-și întrebă trupul pînă unde poate merge. Dar trupurile succesive pe care le-a vizitat nu-i mai răspund: din amintire ori din stropii de ploaie care atunci cînd nu te aștepți intră pe fereastră improșcînd pereții și oglinda rotundă.

Tu, mare oglindă rotundă din colțul odăii, tu porți fragmente invizibile din trupurile mele succesive așa cum o ciupercă își poartă sporii. Cînd voi muri cui vei lăsa sporii mei? Cui vei împrumuta acea neliniște a sîngelui care-și caută refugiu într-o iluzie?

Ploaia atacă frunzele în rafale. Copacii se clatină aco-perind și descoperind colțul străzii mele. Frigul îi șoptește pielii omenеști un cuvînt lung pe care creierul nu-l poate traduce în nici o limbă. Dacă mișc mîini și picioare fac aerul să semene cu mine, mi-l apropiu o clipă. Simt că-ntre acești pereți ai odăii mele coboară pe neștiute noosfera.

Eu nu mai sunt acum decît o scurtătură pe care, atunci cînd sunt grăbite, o apucă stelele căzătoare.

REQUIEM

Se sfîrșește un an, începe un mileniu; cineva scoate din casă haina fiului său. La mînie un om orbește un alt om

spunînd că doar mîna lui a fost de vină.

Cineva abate cursul unei ape și-n vechea albie își sapă un bordei. Cineva fură albine dintr-un roi și-n aceeași zi se înneacă-ntr-o vîltoare.

Un țăran seamănă sămînța de mei peste altă sămînța de mei și fierul plugului îi taie laba piciorului. Noaptea un om fură perdele din casele adormiților și le vinde celui ce căptușește coșciuge.

Un om fură vin din pivnița altui om dar cînd să-l bea damigeana-i plină cu pămînt.

Un om se spînzură într-o curte străină și pomul nu mai rodește niciodată. O femeie ridică un copil în aer și-l strînge la piept ca pe o haină.

În liniștea mileniului se-aude un declic.

Tu moarte pui capăt corvezii de-a fi om, întrerupi con-vorbirea telefonică, intuiești valoarea biografică a ciulinului singur pe cîmp și-a șoarecelui de apă stecurîndu-se printre lespezi întunecate.

RĂTĂCIRI

Îmi caut poemele rătăcite prin toată casa, prin odăi, la baie, la bucătărie. Un creion se rostogolește pe masă și scoate un zgomot de roată. Mă-ntorc spre el și pun capăt oricărei căutări.

Apoi pe lîngă ziduri umblu în tăcere fără nici un țel, prind tot dezgustul din aer, nimicul din mine dă o lovitură de palat: un guvern ilegal îmi dictează chipul mamei și-al tatei și-un țuit răzbate din hăul buricului, poate semnalul unei alte ființe.

Obosit de atîtea peripeții închid ochii, din întuneric răsar șiruri de oameni care vin la mine și eu abia de pot să îi deosebesc.

Sunt oameni incredibil de vii. Ei își pun pe ușă un bilet SUNT ALĂTURI LA DOAMNA IONESCU și pleacă la dentist ori la o înmormîntare.

Sunt oameni atît de fericiți că-ți dau mîna prin ușă crăpată a liftului în timp ce fredonează melodia negului de pe frunte.

Sunt oameni atît de ignoranți încît seară de seară încearcă să șlefuiască un sîmbure de migdală frecîndu-l de barba lor deasă.

Sunt oameni care stau pe refugii de tramvai dar nu iau tramvaiul niciodată căci batista și urechile, cicatricea de pe

gît și ochelarii de soare îi trag în altă parte, într-un loc minunat dar atît de greu de descoperit.

Sunt oameni distrați care intră într-o frizerie, cer plasă de țințari, sporovăiesc apoi cu vreun obraz plin de spumă închipuindu-și-l cunoscut.

Sunt oameni atît de fragili, scapă din accidente cu mor-mane de morți dar îi zgîrie o pisică și ani întregi privesc terorizați în oglindă.

Sunt oameni care se reîntorc mereu, oameni ce-și uită ceasul de la mînă în odaia orologiului din turn.

Sunt oameni zoriți care pleacă la munte, în gară comandă o cafea, o roagă pe chelneriță să le încarce mobilul și cînd pleacă, din neatenție, scapă în cana de cafea mobilul proaspăt încărcat care nu mai servește la nimic.

Sunt oameni atît de singuri că atunci cînd își spală cămașa clopotele bisericii de peste drum încetează.

Sunt oameni atît de sărmani încît doar privind o pasăre mică țopăind pe crengi, fixînd gîtul ei roșu într-o rază de soare își zic: O, Doamne, eu care am privit-o pot acum îndura zilele.

Cînd deschid ochii tot acest cortegiu de oameni dispare. Bineînțeles că trupul meu va continua să-i ierte pe toți. Curgerea lină a dealului și aburii care ies din nările mamei îmi aduc înțelegerea veșniciei.

MOMENTE DINTR-UN TOT INVIZIBIL

Soare pe acoperiș. O pisică se-ntoarce pe spate, apoi se lasă cu capul în jos, frecîndu-și ceafa de jgheab, într-un echilibru precar. Își mișcă trupul la dreapta și la stînga și intră alternativ în umbră și în lumină.

Unde-i acum lumea noastră? furia acțiunilor gîndite și răs-gîndite, și sila de după aceea? Văd doar capul suspendat în aer clătinîndu-se ritmic, ochii îngustați apărînd și dispărînd – și simt împăcarea astrelor...

Vara pe străzi, printr-un oraș necunoscut te-ncearcă o părere de rău după lucruri și viață. Ce n-ai făcut și-ți era poate hărăzit, și ce ai făcut n-ai habar cu cît folos. Îți aduci brusc aminte de nu știu ce petrecere din tinerețe cînd, prietenii cu care erai, plictisiți de tot și de toate, ne-au încărcat val-vîrtej în două mașini și ne-au dus la țară, la conacul unchiului unuia dintre ei.

Acolo, pe terenul special amenajat, unchiul și mătușa jucau tenis. Ne-au primit degajați, fără să se-nterupă din partidă, spunîndu-ne să facem tot ce vrem : conacul era al nostru. Ceilalți s-au împrăștiat care încotro. Eu am rămas la marginea terenului, pe o bancă.

Într-o geantă mare de piele sprijinită de-un copac se aflau rachete de rezervă. N-am putut rezista tentației. M-am întins și am luat în mînă pentru prima oară o rachetă de tenis. Nu, nu ca să joc, căci nu aveam habar, ci pur și simplu din plăcere și curiozitate.

Și atunci mi s-a întîmplat un lucru neobișnuit pe care o să-l țin minte toată viața. O ameteală ori o dedublare vapoasă a pus stăpînire pe mine, căci strîngînd în mînă mînerul de lemn și privind prin grila de fibre elastice (cei doi își vedeau mai departe de joc de parcă eu nici n-aș fi existat) am avut cîteva clipe senzația că mă simt mai mult pe mine însumi decît pe ea : parcă racheta de tenis ar fi dat mîna cu mine.

O, acea clipă de neființă care-a luat forma unei rachete de tenis...

Frec cu batista pata de pe ochelari. Dar pata nu se ia cîtuși pe puțin, rămîne tot acolo, încăpățînată, sfidătoare. Și deodată, în timp ce frec fără speranță, o ciudată senzație de bucurie și de eliberare pune stăpînire pe mine, de parcă m-aș afla dintr-odată acolo, și m-aș simți ca la mine acasă în nebulozitatea minusculă, în acea zonă a nimănui dintre granițele a două imperii.

E o durere aparte care mă istovește în aceste zile plutitoare. Lipsa de aderență la realitate, de fapt lipsa de aderență la realitatea opacă. Mănînci un porumb copt cumpărat de pe stradă, boabele fierbinți îți ard gingia. Dacă întîlnești vreun cunoscut nu poți să articulezi nici Bună ziua, ridici doar mîna dreaptă în sus și-o fluturi în aer. Obiceiul balcanic de a mîncă pe stradă îți dă totuși o bună dispoziție, te destinde. Este, într-un fel, o comuniune cu natura, cu faptele naturale. Imaginezi finalul unui spectacol de operă la care în loc de aplauze toți spectatorii să mănînce porumb. Ar fi un omagiu inedit, o prețuire reală. Bucuria cu care spectatorii ar face un astfel de gest ar întrece cu mult fadoarea contrafăcută a aplauzelor. Nu putem asupra decît ceea ce ne aparține. Față de orice lucru străin nu știm ce să facem și aplaudăm.

Îi ofer cea mai recentă carte a mea unei prietene, și ea poetă. Cîteva zile mai tîrziu o întîlnesc pe stradă și după o scurtă discuție nestrălucind prin originalitate ea îmi spune brusc : Să știi că nu ți-am citit cartea: sunt într-o acută criză de bani, și cînd n-am bani nu pot să citesc nimic.

Fraza asta îmi aduce în memorie o alta rostită de-o școlăriță în tramvai. Cîteva eleve stăteau pe scaune în spatele meu și din cauza zgomotului nu auzeam decît replici disperate. Totuși, pe aceasta, una dintre eleve a pronunțat-o mai tare și cu un accent autoritar, ca pe o poruncă sau oricum, ca pe o evidență : Uită-te la degetele lui Monica: ar trebui să dai cinci lei de fiecare!

Zguduitoare confesii. Dacă pînă cînd și un elev, dacă pînă cînd și un poet, amîndoi cu puritatea lor genuină, se simt într-atît de legați de bani...

DUPĂ 2024

Ion Bogdan Lefter

Oare ce-o să ne-aducă dumnealui, 2024?, întrebam la sfârșitul articolului pe care-l publicam în *Atitudini* la despărțirea de „anul greu” 2023, care ne lăsase moștenire două războaie în desfășurare, unul care continua din 2022 și altul abia început, și ne livra unei succesiuni de alegeri politice: europarlamentare, locale, generale (pentru Parlamentul național) și prezidențiale.

Anul „pluri-electoral” 2024 (cum de asemenea i-am spus) ne-a ținut într-o continuă tensiune, căci stabilitatea asigurată de confortabila majoritate parlamentară de susținere a guvernului nu s-a tradus într-o gestionare cursivă și înțeleaptă a vieții politice și a celor patru runde de votare. Erau urgente reformarea și eficientizarea statului, ceea ce ar fi presupus o comprimare a schemelor de personal și a cheltuielilor, de altfel angajată prin Planul Național de Redresare și Reziliență finanțat de Comisia Europeană. Însă alianța PSD-PNL a pus în practică doar o parte din proiect, în primul rând construcția de autostrăzi. Altfel, în loc să facă economii și să înceapă redresarea finanțelor statului, deja adâncite într-un dezechilibru îngrijorător, guvernul a amânat reformele și a cheltuit nebunește în beneficiul rețelelor clientelare, încercând în același timp să „cumpere” bunăvoința populației prin creșterea pensiilor și a salariilor plătite de stat. Risipă electoralistă pe datorie, pînă la umflarea gravissimă a deficitului bugetar. Redresarea urma să aibă loc după alegeri.

S-au adăugat frecvențele răzgîndiri, ca-n anii precedenți, încît de-a lungul lui 2024 au fost mereu incerte programarea scrutinurilor și listele de candidați ai coaliției. Totuși, era obligatoriu ca nația să voteze! Cînd, cu chiu, cu vai, s-au hotărît, cele două partide din blocul guvernamental au grupat cele patru runde: europarlamentarele și localele simultane, suprapuse pe 9 mai, și generalele și prezidențialele... intercalate, în trei weekend-uri din noiembrie-decembrie, Adunarea legislativă urmînd să fie aleasă între cele două tururi ale cursei pentru șefia statului. Culme a culmilor electorale planetare!

Pe 9 mai strategia a dat roade înșelătoare. Cu candidați comuni în cele mai multe județe și localități, PSD și PNL au obținut scoruri bune (lăsînd în paranteză pierderea cursei pentru București și-n alte cîteva zone de pe hartă), căci reprezentanții tandemului au adunat voturile ambele electorate, cîștigînd și acolo unde, dacă s-ar fi prezentat separat, s-ar fi clasat pe locurile 2, 3 sau mai jos.

Blocul guvernamental și-a imaginat că vor urma victorii triumfale și pe 1 și 8 decembrie: confirmarea majorității parlamentare și un impuls suplimentar pentru un eventual candidat comun în cursa către Palatul Cotroceni. Cele două partide au estimat greșit, n-au reușit să se înțeleagă asupra unui singur prezidențiabil, s-au și contrat permanent, șubrezindu-se reciproc, și-așa s-au trezit eliminate după turul I din 24 no-

iembrie, iar pe 1 decembrie, la generale, n-au mai obținut decît scoruri de circa 22% și 14%, într-un total de doar aproximativ 40% (cu mici sporuri la redistribuirea voturilor obținute de formațiunile care n-au atins pragul de acces în Parlament), insuficient pentru a mai forma singure o majoritate pentru susținerea următorului guvern.

Cu marea dandana de pe 24 noiembrie: clasarea pe primul loc la prezidențiale a unui candidat-surpriză, Călin Georgescu, e-adevărat că doar cu 22,9% (rezultat echivalent cu cele ale competitorilor clasati pe locul 3 în precedente alegeri prezidențiale), incredibil de mult peste scorurile din sondajele de opinie, în care fusese cotate cu sub un procent pînă-n pragul votului, urcat brusc spre 6% în ultimele momente. Chipurile – nou pe scena publică, de fapt cu un trecut politic cu multe umbre și penumbre. Chipurile – candidat „independent”, fără partid, de fapt migrator de colo-colo. Chipurile – cu cheltuieli de campanie o (zero), conform raportării către Autoritatea Electorală Permanentă, deși afișele cu împricinatul de pe panourile electorale n-aveau cum să fie tipărite gratis, bașca descoperirea că a fost promovat masiv în Internet prin milioane de mesaje pentru care trebuie plătiți „influencer”-i, oricum nemarcate ca publicitate electorală, cum impune legislația. În orice caz, salturi atît de mari sînt imposibile dacă nu sînt mobilizate forțe și resurse considerabile.

După perplexitatea din primele momente, Consiliul Suprem de Apărare a Țării a solicitat serviciilor de informații rapoarte asupra situației și a anunțat public că alegerile prezidențiale au fost viciate prin atacuri informatice din țară și din exterior. În ultimii ani, Federația Rusă a desfășurat sistematic asemenea operațiuni de destabilizare a democrațiilor occidentale. Curtea Constituțională a României a consultat rapoartele respective și pe baza lor a anulat alegerile înaintea turului al doilea, solicitînd reprogramarea și impunîndu-i președintelui Iohannis să rămînă în funcție peste limita mandatului său secund pentru ca viitorul cîștigător să depună jurămîntul în fața sa, conform Constituției.

De aceeași distorsiune vor fi suferit și alegerile parlamentare de după o săptămînă, cînd o minusculă formațiune necunoscută, Partidul Oamenilor Tineri – POT, a obținut 6% (circa 8 după redistribuire), rezultat iarăși imposibil în condiții normale, de corectitudine a campaniei și a votării. Scrutinul n-a mai putut fi anulat, căci... Curtea Constituțională n-are sub supraveghere, conform legii, decît prezidențialele!

Între timp – agitațiuni pentru formarea unei noi coaliții guvernamentale, vot de investire a executivului în Parlamentul ales pe 1 decembrie (sau... „ales” – cu ghilimele!), pregătiri pentru reluarea prezidențialelor și demisia lui Klaus Iohannis de la șefia statului. În locul său, proaspăt-alesul șef al Senatului, Ilie Bolojan, a devenit președinte interimar.

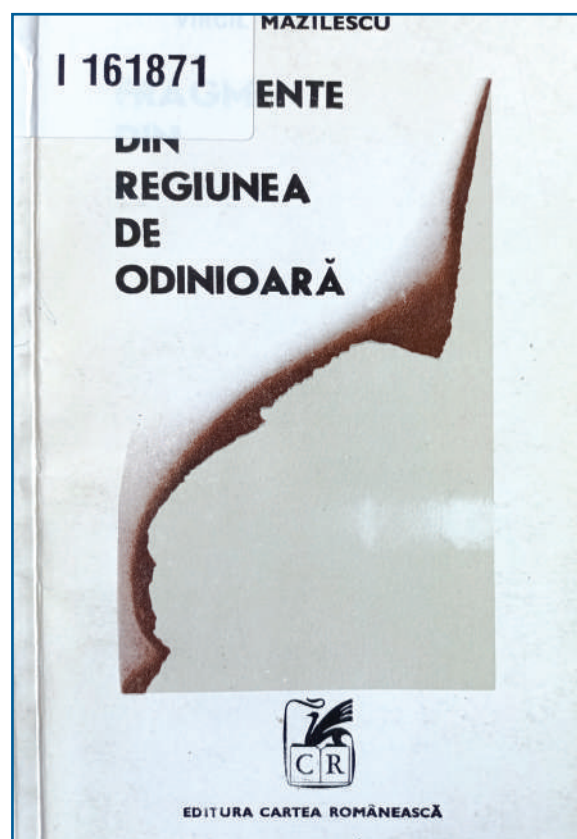
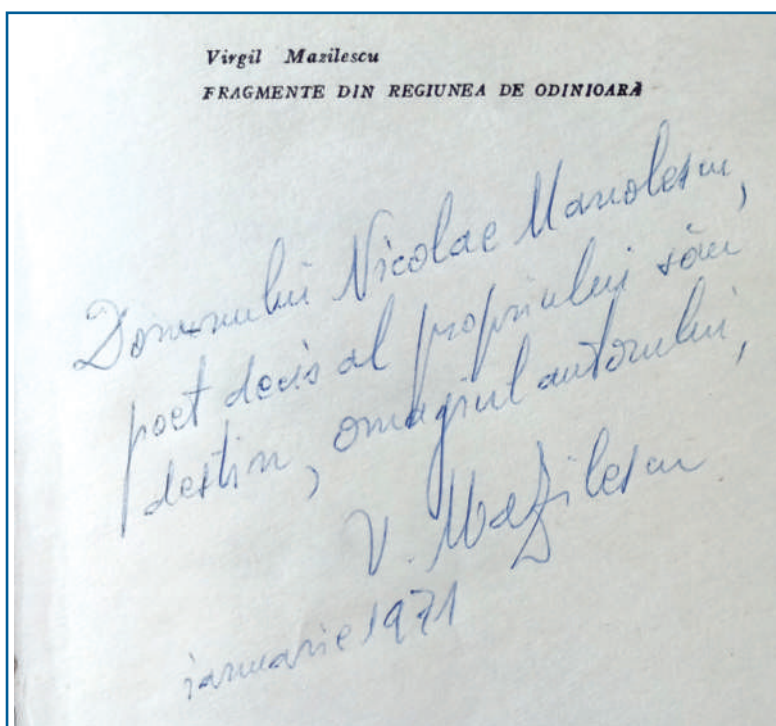
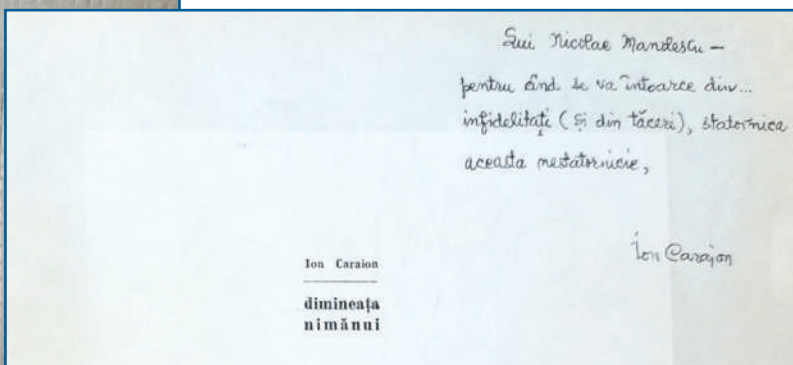
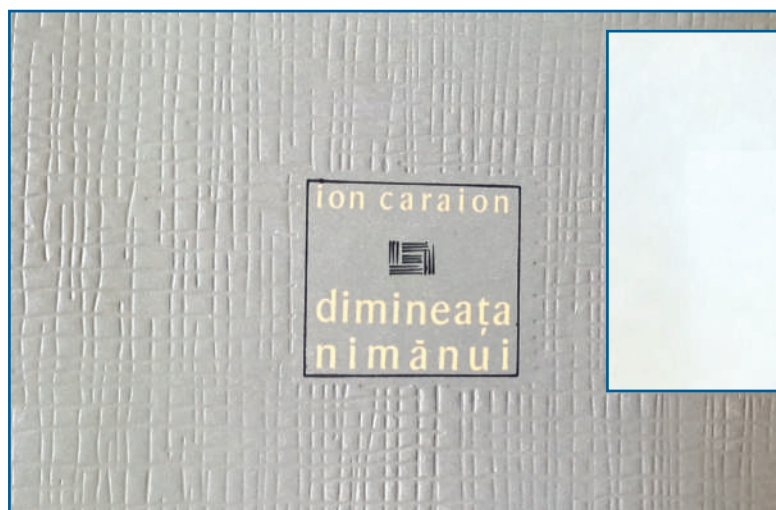
Noutăți în cascadă. Le sistematizăm în următoarele *Atitudini*!

Nicolae Manolescu – autografe primite

NR. 46 (215) – FEBRUARIE 2025

Din colecția BCU, două noi autografe pentru Nicolae Manolescu – al unui poet despre care mărturisea, în *Istoria critică a literaturii române*, că este „uneori, peste puterile criticului”, întrucât „cantitatea copleșește calitatea”. Ion Caraion este dificil de analizat, în special pentru că turnura vieții (colaborarea cu Securitatea, după ieșirea din închisoare) obnubilează poezia; totuși, „în pofida aparenței de liminară sinceritate, de ecorșeu sau de brut la care poezia lui Caraion ține de la început până la sfârșit, e vorba și de un travaliu laborios, de multă artificiozitate și de manierism.” (*Dimineața nimănui*, Editura Tineretului, 1967).

Un al doilea autograf, după cel publicat în decembrie 2024 pe volumul de debut al lui Virgil Mazilescu (*Versuri*, 1968), este dat pe al doilea volum, *Fragmente din regiunea de odinioară* (Editura Cartea Românească, 1971), mai aproape de caracterizarea din *Istorie*: „Lirismul nu provine pur și simplu din ceea ce rămâne ascuns, de nespus, dintr-o prezumtivă traumă sufletească, dar din însăși arta ascunderii; cu alte cuvinte, mai mult din simulare decât din disimulare”.

TREI ÎNTREBĂRI PENTRU ION POP

Acad. Ion Pop (n. 1942) este un recunoscut specialist în avangarda literară, dar și în poezie, în teoria și practica poeziei, deopotrivă, debutând în faimoasa colecție „Luceafărul”, în 1966, cu volumul de poeme *Propuneri pentru o fântână*. În 1969 va avea loc debutul în critică și istorie literară cu cercetarea *Avangardismul poetic românesc*, o mare deschizătoare de drumuri în domeniul obnubilat al poeziei noastre de tip protestatar. Pentru profesorul de la Universitatea clujeană, această dublă perspectivă, asupra poeziei și totodată poetică, se va rafina prin conducerea revistei studentești *Echinox* (alături de Eugen Uricaru și, ulterior, Marian Papahagi), contribuind la afirmarea unor noi promoții poetice, ale „echinoxiștilor”, concomitent cu cartografierea marilor nume ale criticii și dezbaterii culturale francofone prin seriile de interviuri *Ore franceze* (a căror recentă ediție a fost recenzată în *Atitudini*, nr. 38 (207), iunie 2024, pp. 1-2).

Anii 1960 sunt ani ai începuturilor Dvs., în poezie (*Propuneri pentru o fântână*, 1966), în critică și istorie literară (*Avangardismul poetic românesc*, 1969), în viața universitară românească, iar la începutul anilor 1970 sunteți asistent la Sorbonne Nouvelle, cunoscând îndeaproape principalele figuri de formație umanistă ale momentului, așa cum o poate proba și primul volum de interviuri, *Ore franceze* (1979). Cum ați perceput atmosfera soixante-huitarde, în țară, pe de o parte, și din epicentrul parizian, fie el și distanțat în timp, pe de alta? Există vreo asemănare cu perceperea momentului 1989 – și mă refer aici la experiența Dvs. de coordonator al Centrului Cultural Român de la Paris, în anii imediat următori revoluției?

Despre mișcările studentești pariziene din mai 1968 n-am aflat prea multe lucruri în țară la acea dată, însă știam în linii mari cam ce s-a întâmplat: o revoltă a tinerilor contra sistemului universitar tradițional, cam anchilozat. Am avut, în schimb, ocazia de a trece prin Paris în august 1968, în drum spre Boulogne-sur-Mer, unde urma să particip la niște cursuri de vară vreme de trei săptămâni, împreună cu o colegă asistentă, lingvistă, de la Filologia clujeană și cu două studenți de la secția Franceză. Era prima mea ieșire în străinătate, eram destul de dezorientat, nu aveam niciun ban – promisem doar câțiva

franci pentru drumul de la aeroport la Gare des Invalides și retur. Am văzut, așadar, numai în fugă, în cele câteva ore pariziene, doar urmele micii revoluții studentești, petrecute pe când Generalul De Gaulle era în vizită în

România. Am trecut, desigur, pe strada Gay-Lussac de lângă Jardin du Luxembourg, unde avuseseră loc confruntările dure cu poliția, dar am umblat mai mult pe bulevardul Saint-Michel, seara, în preajma Sorbonei, foarte impresionat de aspectul marii artere: trotuarele erau pline de tineri în față cu tot felul de publicații nonconformiste, broșuri roșii, ziare precum *Le Libertaire*, mai degrabă foi volante, și foarte multe... versuri scrise cu creta pe asfalt, afișe sau urmele lor rămase pe ziduri. Eram la Boulogne-sur-Mer când s-a anunțat invadarea Cehoslovaciei de către trupele sovietice, am înregistrat și ecourile, foarte pozitive, ale discursului lui Ceaușescu, care condamnase spectaculos intervenția de la Praga, cei câțiva români eram îmbrățișați de toată lumea și se vorbea despre România ca despre o viitoare, de invidiat, Elveție a Estului, cum se exprima un cursant maghiar. N-a fost să fie... M-am documentat mai târziu și cu privire la luna mai '68, iar peste câțiva ani aveam să constat, ca asistent la Universitatea Sorbonne Nouvelle, consecințele marilor răsturnări ale acestui moment, și bune și rele. Peste ani, câțiva dintre militanții anarhiști cei mai înflăcărați de atunci au devenit niște foarte cuminți burghezi... Sartre, Marcuse, Foucault, Wilhelm Reich erau idoli momentului în care se cerea interzicerea oricărei interdicții și se miza pe sloganul romantic al „imaginației la putere”...

În decembrie '89, România a fost întâmpinată entuziast la Paris, numai că mineriada din iunie '90 a distrus to-

tul de la o zi la alta, tinerii urcați pe briacade la București începeau să fie uitați, contrași radical de barbaria declanșată de regimul Iliescu. La început, ajuns la Paris a treia oară, la sfârșitul lui iulie 1990, am trăit foarte dezamăgit devalorizarea în ochii francezilor a marilor idealuri din Decembrie, – s-a ajuns să se vorbească despre evenimentele din țară ca de „o minciună mai mare decât secolul”, au apărut cărți despre „anatomia unei lovitură de stat” și „revoluția furată”, cărora a trebuit să le dau dreptate cu cât trecea timpul. Studenții francezi n-au murit în '68, dar la noi s-au sacrificat destui tineri pentru ca idealismul lor să fie contrazis și murdărit jignitor de „emanații” noii-vechi puteri. Oricum, zisa imagine a României în lume și soarta ei pentru decenii au fost atunci dramatic decise de această vicie profundă cauzată de „mineriade” și de cei care le-au organizat la vedere ori din umbră. Am trăit, așadar, cu o maximă intensitate deopotrivă bucuria răsturnărilor de la noi din 1989 și dureroasa deziluzie care a urmat.

Într-o definiție a peisajului românesc conceptual din a doua jumătate a secolului trecut, principalele Dvs. contribuții se înscriu, în ordine cronologică, în redefinirea avangardei românești (scoaterea ei de sub obroc ideologic, Avangardismul poetic românesc fiind practic primul studiu al domeniului ce apărea după înghețul realist-socialist), în contribuția la definirea echinoxismului prin lansarea unor nume semnificative ale poeziei noastre (Dinu Flămând, Ion Mircea, Adrian Popescu), prin amplele panorame de felul Poeziei neomoderniste românești (2018), prin monografiile Lucian Blaga (cea mai recentă ediție: 2022), Nichita Stănescu. Din această perspectivă, vă rugăm să ne spuneți cum vedeți viitorul circumscrierilor conceptuale de felul cercetărilor cantitative, al diferitelor forme de digital humanities?

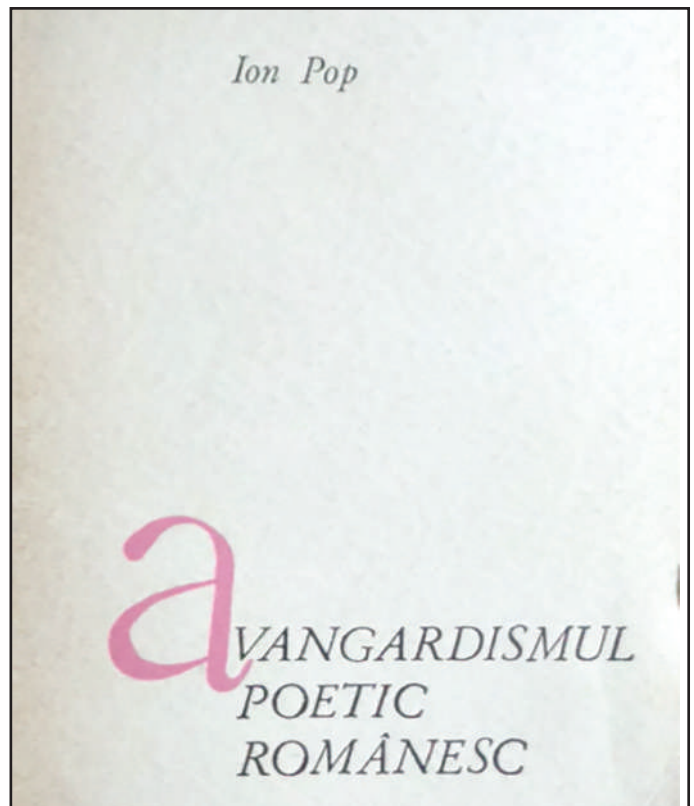
După atâtea vreme și atâtea cărți, am sentimentul și satisfacția că m-am încadrat destul de bine în ansamblul generației mele, zise și „șizeciste”. M-am simțit mereu solidar cu acești confrăți care s-au bătut pentru eliberarea literaturii de sub cizmele ideologiei staliniste, angajându-se în procesul dificil de recuperare a esteticului marginalizat și deformat de sloganurile „realismului socialist”. Am profitat, așadar, și eu de momentul relativei liberalizări a regimului comunist, abordând, paralel cu Matei Călinescu, care prefăta *Antologia avangardistă* a lui Sașa Pană din 1969, publicând la aceeași dată și cercetarea despre care amintim. Celelalte lucrări de critică și istorie literară au abordat monografic opera unor mari poeți, de la Blaga, Nichita Stănescu, Gellu Naum ori Voronca, iar panorama „neomodernistă” din 2018 a încercat să rămână atentă la valorile estetice reale ale acestei generații. Ampla antologie *Poezia românească după 1945*, publicată la Chișinău în 2022-23, s-a străduit să cuprindă nume și opere ale unor

În fața librăriei Gibert Jeune din Cartierul latin, 1973

poeți români de peste Prut, din Banatul sârbesc și din alte spații, – cu înregistrarea și a evoluțiilor mai noi, până la numita „generație 2000”. Nu mi-am schimbat unghiul de abordare, rămânând, cât am putut, consecvent în lectura poeziei sub semnul esteticului, fără a neglija totuși contextele socio-culturale locale. Mai nou, vedem că cercetarea spațiului literar profită de evoluția spectaculoasă a tehnologiilor informatice, a „digitalizării”, care oferă posibilități ca și nelimitate de documentare și cuprindere a mișcării literaturii sub noua egidă ce americanizează conceptul goethean de *Weltliteratur*, aliniindu-l, din punct de vedere tehnic la cercetarea „cantitativă”, statistică, lansată mai ales prin Franco Moretti și repede însușită și de cercetătorii noștri mai recenți, întorși acum programatic către studiul academic, „scholar”, – nu-i așa – mult hulit odinioară. Cred că e firesc să se deschidă și această fereastră spre spațiul literar, cu condiția ca el să fie mai întâi investigat sub unghiul exigent selectiv al valorilor, dar această abordare poate fi lărgită, evident, și prin includerea unor scrieri din literatură zisă de consum, a domeniului instituțiilor literare, ale sociologiei literaturii în general. Din păcate, nu pot să nu observ, nu doar în cercetările cantitative, ci și în metodele de lectură ale acestei perioade recente, o gravă marginalizare a criticii literare în înțelesul ei specific, adică acela care presupune ca obligatorie evaluarea primordială a valorilor estetice, fiindcă altfel nici nu mai putem vorbi de literatură. Îmi dau seama că, odată cu înmulțirea enormă a cărților publicate, lectura „imanentă” – *close reading*! – e imposibil

de reluat echitabil pentru rafturile supraîncărcate ale bibliotecilor mondiale. Dar, lucrând în colective serioase de cercetători, s-ar putea face în orice caz o selecție consistentă de opere reprezentative care să merite interpretări adâncite. Am mai spus altă dată că punctul de plecare nu poate fi altul decât lectura atentă la structurile și limbajele specifice al fiecărei opere, – altminteri statistica nu mai are

aproape nici o relevanță. Tendința mai nouă de sincronizare „mondialistă” a cercetărilor de la noi, lăudabilă în principiu (documentare serioasă, reguli riguroase de publicare și control științific de calitate al textelor, disponibilitate pentru descoperirea interferențelor culturale etc.) îmi pare, pe de altă parte, grav afectată de tendința de a ideologiza totul, sub firma așa-numitului „progresism”, generos prin atitudinea „inclusivă” a tuturor categoriilor umane, dar care a ajuns deja la forme de cenzură a gândirii libere, ale unui soi de „polițism ideologic” cu origini tot în țara tuturor libertăților... Sociologicul tinde să înecă din nou literarul, dezechilibrând scara valorilor, în numele unui soi de democrație prost înțeleasă, paradoxal constrângătoare.

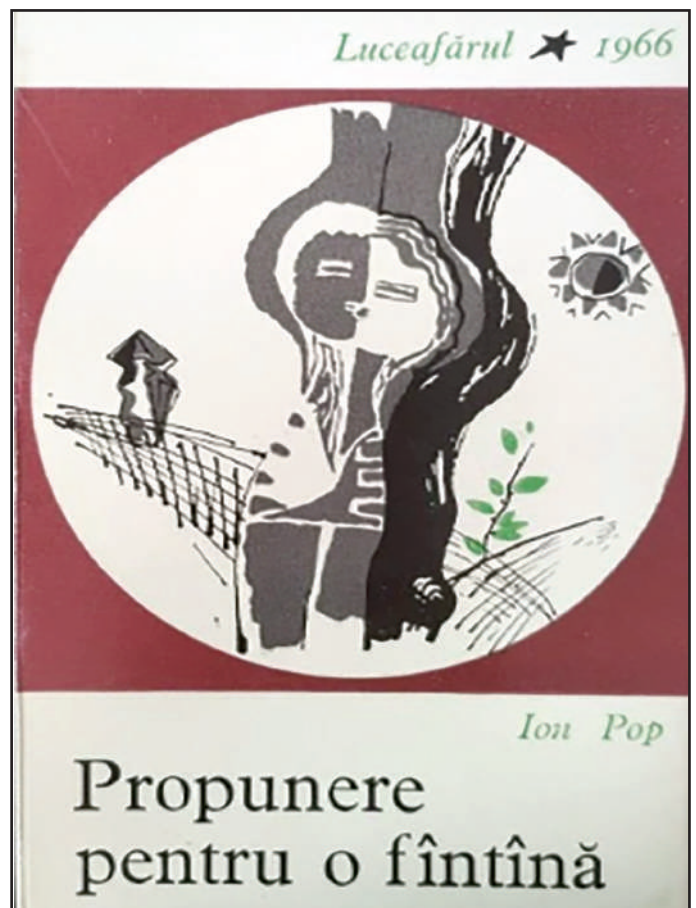
Din punct de vedere personal, care este cea mai luminoasă figură pentru destinul Dvs. intelectual – respectiv (deși, de la punctul de observație al Echinoxului, al cate-drei, al lumii academice în general pot fi date variate exem-ple), cea mai puțin luminoasă?

La Echinox, modelul simbolic a fost pentru mine Școala Ardeleană, exemplară prin credința ei în valorile spiri-tuale românești, pentru angajamentul național și înalta valoare etică. Poeticește vorbind, trăiam, – cel puțin gru-parea întemeietoare, – sub zodia lui Lucian Blaga, apoi, la „optzeciști” noștri, poate că modelul catalizator a fost, cel puțin în parte, Bacovia, ca pentru mai tot scrisul acelei

generații. Un „patron” absolut n-aș putea identifica, aș zice că am fost animați toți de o mare încredere în cultura autentică dintotdeauna, iar „efectul Echinox” despre care a scris frumos Petru Poantă, s-a putut constata în această zonă de receptivitate și de angajare în actul de construcție culturală, în circumstanțele istorice apăsătoare ale regimu-lui comunist. Dintre dascălii concreți, eu l-am simțit cel mai apropiat de profesorul Mircea Zăciu, care a încurajat și el multe condeie tinere. Mai târziu, în anii petrecuți în Franța, am descoperit „Școala de la Geneva”, cu luminoasele sale figuri intelectuale, dintre care mi s-a impus mai ales Jean Starobinski, criticul „complet”, dar și omul minunat, de care m-am simțit foarte apropiat. Numeroasele dialoguri, mult edificatoare pentru formația mea intelectuală, cu personalități de prim rang ale culturii franceze a acelor ani, au rămas pentru mine exemplare pentru toată viața.

Nefiind un resentimentar, nu vreau să-i numesc acum pe cei doi-trei foști prieteni care m-au „trădat”, dezamăgit, întristat. Dar odioasă a fost mereu fantoma ubicuă a Cenzurii, cum dizgrațioși în toate privințele s-au arătat slujbașii servili ai regimului trecut. Vreau să-mi aduc, însă, aminte de tinerii de altădată, de solidaritatea lor sufletească și intelectuală, să mă bucur că au mai rămas printre noi scriitori și gânditori care ne încurajează încă să ne continuăm mersul pe drumuri drepte.

(Dialog propus de Dan Gulea)

CINCINAT PAVELESCU ȘI MISS FRANCE 1928

Alexandru H. Popa

În medalionul literar dedicat lui Cincinat Pavelescu de Radu Cosmin în serialul *Figuri culturale din Bucureștii de ieri și de azi*, publicat în revista *Cele trei Crișuri* de la Oradea, anul XVII, Nr. 7-8, iulie-august 1936, pag. 118-121, am remarcat următorul fragment care descrie întâlnirea la Paris a poetului Cincinat Pavelescu cu Miss France 1928:

„Unii l-au comparat pe Cincinat cu vestitul poet francez Alain Chartier. Acesta devenise secretarul regilor Carol al VI-lea și al VII-lea. Într-o zi, Margareta de Scoția, prima soție a Dauphin-ului, (Louis XI, de mai târziu) văzând pe Chartier adormit pe un scaun, se apropie și îi dădu o sărutare «lucru de care foarte se mirară unii» fiindcă natura pusese suflet și un talent rar într-un corp urât. Prințesa le răspunse că ea nu sărutase omul ci, gura din care ieșiseră atâtea cuvinte de aur, minuni de spirit și de poezie!”

Cincinat n-a fost urât. Eu mi-l aduc aminte din splendoarea tinereții lui când, ca și toți frații lui, era o frumusețe de om.

Cincinat va fi fost sau nu sărutat de prințese, dar, sigur este că, odată, a fost sărutat de o regină, o regină a frumuseții – Miss France. Aceasta s-a petrecut la Paris, cu prilejul Concursului de frumusețe pentru Galveston din America. Fiind așezat la banchet lângă Miss France, o oarecare M-lle Alain, numele acesta i-a sugerat lui Cincinat următoarele versuri:

Pouquoi le vieux ménétrier
Que les ennuis ailleurs enchainent
Ne peut-il être Alain Chartier
Pour avoir le baiser de la reine?

Miss France, repetând gestul Margaretei de Scoția, dădu lui Cincinat Pavelescu o sărutare, căci Cincinat era poetul curților regale. Da! Pe Cincinat l-au slăvit toți prinții timpului său pentru minunatele lui improvizații de spirit fin și de subtilă poezie.

Pornind de la cele relatate, curiozitatea m-a îndemnat să aflu mai multe amănunte despre personajele menționate în acest fragment de articol.

Alain Chartier a fost un poet, scriitor, orator și diplomat francez, s-a născut la Bayeux în jurul anului 1385 și a murit la Avignon (probabil căzut în dizgrație) în 1433. Din anul 1422 a fost secretarul Delfinului (succesorul la tronul Franței), viitorul rege Carol VII, îndeplinind și misiuni diplomatice în diferite orașe cum ar fi: Viena, Buda, Veneția și

Fig. 1

Roma. Ținând cont de eleganța discursului și arta scrisului din perioada secolelor XIV – XV, Alain Chartier, care s-a inspirat cu inteligență din scrierile lui Cicero și Seneca este considerat ca fiind primul prozator clasic francez. Etienne Pasquier (1529 – 1615) îl consideră pe Alain Chartier ca părinte al elocinței franceze [1].

Pictorul englez Edmund Leighton (1852 – 1922), specializat în scene de gen istorice, cum ar fi Regența și subiecte medievale, a pictat în 1903, inspirat de o legendă din epocă, tabloul: Margaret Stewart, Delfina Franței, îl sărută pe Alain Chartier (care era un bărbat cu înfățișare fizică disgrațioasă) în timpul somnului (vezi fig. 1). Justificarea Margaretei a fost că nu l-a sărutat pe Alain Chartier, a sărutat gura neprețuită din care au ieșit și au rămas atâtea remarci spirituale și cuvinte virtuozice [2,3].

O variantă a traducerii din limba franceză a catrenului întocmit de Cincinat Pavelescu pentru Miss France 1928 este:

Dacă bătrânul lăutar
Pe care altundeva-l cuprinde plictisul
N-ar putea fi Alain Chartier
Pentru a primi un sărut al reginei?

Primul titlu Miss Universe a fost acordat în anul 1926 la Grand Hotel Galvez din Galvestone, Texas, USA, situat pe coasta Golfului Mexic și a fost cucerit de Miss France –

Roberte Cusey [4].

Pornind de la numele de familie al reginei frumuseții franceze menționat de Radu Cosmin, „O oarecare Mademoiselle Alain”, căutând pe internet istoricul acordării titlului „Miss France”, am putut s-o identific în persoana domnișoarei Raymonde Allain – Miss France 1928 [5].

Tot pe internet am găsit și amănunte biografice ale frumoasei franțuzoaice care a cucerit în 1928 titlul de Miss France, ce sunt prezentate în continuare:

Raymonde Allain s-a născut la Paris în ziua de 12 iunie 1912 și a încetat din viață tot la Paris în ziua de 27 iulie 2008 (96 de ani) și a fost o actriță și animatoare franceză.

Fică a actorului Pierre Louis Charles Henri Allain (1886 – 1968), cunoscut și sub numele de Allain Dhurtal și a soției sale Jeanne Caroline Ann Druet (1887 – 1971), s-a căsătorit în anul 1938 cu pianistul și compozitorul de origine rusă Alec Siniavine (1906 – 1996).

Aleasă Miss Bretagne în 1927, va deveni cea de-a patra Miss France în luna mai 1928. Raymonde avea tenul curat, păr auriu, ochii verzi și vorbea curent limba engleză. Participă la al treilea concurs internațional de frumusețe Miss Universe care s-a ținut la Galveston (Texas), în zilele de 5 și 6 iunie 1928, și va ocupa locul al doilea după americanca

Ella Van Hueson (Miss Chicago).

În anul 1940 va pleca în Statele Unite ale Americii și se va întoarce în Franța în 1981, an în care va fi președinta juriului concursului pentru desemnarea Miss France.

A fost animatoare în S.U.A., la televiziune, la o serie de emisiuni cum ar fi: „Good Morning USA” (1952), „Trailer” (1952 – 1957), „Bonne Appetit” (1956 – 1963), „Guide Michelin” (1960), „Discover” (1965 – 1970), „Good Morning America” (1970 – 1973 și „Last Night” (1980).

A jucat în 11 filme în perioada 1928 – 1974 și de asemenea a fost și actriță de teatru [6].

În figura 2 prezentăm fotografia câștigătoarei titlului Miss France 1928 Raymonde Allain, preluată din lucrarea [6], iar în figura 3 prezentăm fotografia lui Cincinat Pavelescu din anul 1925, preluată din lucrarea [7].

Autorul mulțumește doamnei conf. univ. dr. Diana Rînciog de la Universitatea Petrol – Gaze din Ploiești, pentru ajutorul oferit la traducerea în limba română a catrenului lui Cincinat Pavelescu dedicat câștigătoarei titlului Miss France 1928, precum și personalului ce deservește sala de studiu „Carte veche” la Biblioteca Județeană Nicolae Iorga din Ploiești, pentru ajutorul dat în documentarea pentru acest articol.

Fig. 2

Fig. 3

Bibliografie:

- *** - Larousse du XX Siècle en six volume, Tome deuxième, Paris, Librairie Larousse (1929), pag.160;
 - *** - Enciclopedia Wikipedia – https://en.wikipedia.org/wiki/Alain_Chartier, accesat în noiembrie – decembrie 2024;
 - *** - Enciclopedia Wikipedia – https://en.wikipedia.org/wiki/Edmund_Leighton, accesat în decembrie 2024;
 - *** - Click – <https://click.ro/actualitate/iata-ce-poate-nu-stiai-despre-concursul-miss-395504.html>, accesat în decembrie 2024;
 - *** - Miss France – https://miss.fandom.com/fr/wiki/Miss_France, accesat în decembrie 2024;
 - *** - Raymonde Allain – https://miss.fandom.com/fr/wiki/Raymonde_Allain, accesat în decembrie 2024;
- Cincinat Pavelescu – Versuri, Epigrame, Amintiri, Corespondență – ediție, note, variante și bibliografie de George Zarafu și Victor Crăciun, Editura Minerva, București, 1972.

ANAHID

(fragment din romanul *Tokatlian Pera Hotel*)

Bedros HORASANGIAN

N-aș putea spune când au început sau au luat sfârșit toate acestea. Ca o Bandă Moebus sau precum acel portret bizar pe care Brâncuși i l-a făcut lui Joyce. Prietenul lui. O spirală. Și? În cazul meu este vorba de o femeie. Pe Brâncuși l-am înțeles destul de târziu, când am văzut marea retrospectivă de la *Tate Gallery*, la Londra. Brâncuși. O femeie, ca o pasăre măiastră. Sună banal. Dar mie place și face parte din mine. Doar că nu prea știu bine ce-mi place și ce nu. Nici ce poate face parte din mine. Vorbe. Par puerile. Nu am de dat socoteală nimănui. Și poate că de aici a plecat totul. De la câteva imagini și un simplu cântec pe care îl aveam în cap. Și de la niște SMS-uri, unele după altele, sub presiunea unor emoții reciproce. Te întorci în timp. Nicăieri. Mesaje înșirate ca perlele pe un fir de argint.

Repede, repede. S-a înțeles totul în jurul lui de când a cunoscut-o.

„Trebuie să păstrezi scrisorile importante cel puțin o zi, până când vezi limpede toate consecințele posibile,” spunea Juan Pablo în *Tunelul* lui Ernesto Sabato. Am mereu cartea la îndemână. La Istanbul, la Veneția, la Beirut, la Tunis, la Capetown, ne mișcăm repede în lumea de astăzi. Vine ea după tine și dacă stai nemișcat. Acasă. Care casă dacă e mereu televizorul deschis?

La Veneția, nimic nu se face repede. Nici vinul, nici valurile mării, nici casele. Cerul e același de sute de ani. Doar zidurile s-au mai scorjit, oamenii s-au schimbat. Toate au ritmul lor. Orașul care își are ascuns prezentul, ca pe un viitor continuu. Propria eternitate. Trecutul, închis în propriul lui trecut. În cascadă nu pot fi decât cuvintele. Imagini, multe imagini.

Sunete. Imaginație.

Pentru că ne vedeam rar și pe furate. Totul pe fugă, mai mult sau mai puțin pe ascuns.

Trecut, prezent, ceva fără început și sfârșit, un mesaj de dragoste ca un șarpe care-și mușcă din coadă. Fără clopoței. Doar venin. Balsamul, care salvează vieți. Și despre un film. Care m-a dezamăgit. Și despre mai ce?

Hazardul.

Suntem alcătuiți din ce primim. *Amour*, e filmul unui austriac. Michael Haneke. Oare ce-l determină pe un octogenar, jucat de Jean Louis Trintignant, ca după ani buni de

căsnicie să-i curme chinurile consoartei bolnave, interpretată de Emanuele Riva, cel mai vârstnic actor nominalizat vreodată la premiile Academiei Americane de Film? Altruismul? Egoismul? Cine poate ști dacă gestul este sincer? Haneke n-o arată. M-a impresionat. Și pe ea. Probabil că ei, i-a și plăcut. Mie, nu. Nu ne cunoșteam încă la momentul acela. Ea urma să-i spună Satie, era cumva ca muzica aceea care ei îi plăcea. El o poreclise Arvo, pentru că-i găsisse o ancoră, un cârlig de pescuit balene sau ce?, în muzica lui Arvo Part.

Un finlandez.

Für A este de o emoție copleșitoare.

Ne place să ne tachinăm la modul ăsta.

A B C D. Totul.

Alfabetul fără litere.

Trăim, dincolo de nori, cer, mare și granițe.

Veneția și Istanbul: mereu între acolo și aici.

Măcar că nu era foarte departe până să ne cunoaștem.

Două mări și un singur cer. Pleci din Bosfor, treci pe lângă insulele din Marea Marmara, străbați la pas Marea Egee, intri apoi puțin în Mediterana, faci dreapta în Adriatică și gata, se vede deja laguna. Piața San Marco și Palatul Dogilor. Chiar atunci când nu se văd, știi că sunt acolo. Și invers. Sfânta Sofia și Moscheea Albastră. Podurile. Palatul Topkapî, unde ne-am sărutat și imaginile de pe Cornul de Aur, de unde am privit împreună, trecutul istoriei, prezentul nostru și neantul, minunea și efemerul acestei lumi. Toate s-au dus și s-au întors. Ca și porumbeii, ca și pescărușii, ca și apa mării când apune soarele. Zidurile mucegăite. Culorile estompate. Totul pare ruginit. Îmi place orașul. Dacă încep să vorbesc despre el, nu mă mai opresc. Sunt născut în Toscana și am studiat doar Istoria Artei, la Florența. Bernard Berenson. Nu mai vorbește nimeni de el. Acum e o altă lume care ține actualitatea decât pe vremea lui Peggy Guggenheim. Acum, mă mulțumesc cu foarte puțin. Un drum întortocheat, dar mi-am simplificat mult viața. Se poate trăi și fără complicații. Dacă mă duc la muzeul celei care a fost Peggy Guggenheim, nu mai îmi trebuie nimic. Arta, florile, marea, cerul. Si o cafea în tihnă. Il înțeleg pe Thomas Mann, de ce și-a adus eroul să moară la Veneția. Nu mă întrebați cum am ajuns în comerțul cu flori. Unchiul Giuseppe și Fecioara Maria care veghează pentru mine să nu fac greșeli. Nu se plânge, îi place ce face.

În vitrine am pus ceva de Laura Ashley. Frumos, îmi place tot ce este frumos. Dar e nevoie și de bani uneori. De bani nu a dus lipsă. Pe Donna Karan a cunoscut-o la Paris. La fel și pe Herbert Read, când a venit să conferențieze la Florența. Era mai tânăr, desigur. Ce ar fi fost colecțiile americane, și nu am în vedere doar cea a lui Frick, dacă nu intervenea Bernard Berenson să le deschidă gustul pentru primitivii italieni, acestor nababi ai oțelului sau petrolului? La Veneția s-au petrecut mult mai multe povești decât știm. N-ar vrea să moară altundeva.

Nu râdeți, sunt la „Harry's Bar”, pe locul meu de la tejghea, de lângă intrarea din colț, lumina e de un ocră pal, după ce au zăgărit.

Veniți, dacă vreți să aflați mai multe.

Despre viața lui și a ei.

Nu interesează pe nimeni, nimeni altcineva.

Pe moment nu am dat nici o importanță filmului. Așa, în sine. Apoi toate s-au legat între ele. *Amour* și cântecele formației *Rammstein*. Metalic metalic, ceva dur, ca oțelul german produs de Siemens. Mă rog, una dintre multele fabrici din Ruhr.

Pare ciudat. Nu e. Nimic nu mai e ciudat în această lume de astăzi. Era cândva o poetă nemțoaică, prin secolul trecut, care venea în fiecare an la Istanbul să asculte muzică militară turcească. Țăcăneală curată sau ce? O obscură pasiune pentru ceva inedit. Asta îi plăcea ei. De ce să ne mai mire că lui îi plăcea ce cântau băieții de la *Rammstein* și n-a făcut o pasiune pentru filmul lui Haneke? Trăim într-o lume în care poți la fiecare pas să alegi ceva. Pe cineva.

La Strada.

N-ați văzut filmul ăsta? Nici *Amour*? Păcat.

Totul pare real. Mai puțin viețile noastre. Da, filmele și muzica au ajuns să se strecoare în lăuntru nostru cel mai adânc.

Am cunoscut-o pe Anahid într-o dimineată ploioasă. Mirosea a ploaie, dar nu ploua. Doar cerul era închis. Marea neliniștită. Parcă anunța ceva, fără să știu bine ce. Ceva straniu plutea în aer. Totul părea cenușiu. Și în astfel de momente pînă și valurile făcute de *vaporetto* erau între gri și cenușiu. Apa e tulbure și nimic nu te poate înșenina. Știți cum este la Veneția când nu e soare pe cer. Doar pescărușii își fac de cap. Tocmai deschise magazinul și nu era în apele mele. Fetele aranjau vitrina, el se învârtea de colo - colo. Trebuia să plece la Roma și nu avea nici o tragere de inimă. Pentru un om de afaceri nu e prea bine. Și se pomenește că dă buzna în magazin o clientă. La început nu i-a dat atenție, dar mișcările ei largi, parcă umpleau tot spațiul. Tăietura rochiei, simplă, impecabilă. Eleganță și rafinement. Era înaltă și tunsă scurt, băiețește. Purta cercei, mici, probabil de platină, cu diamante roz. Majoritatea dia-

mantelor roz au și urme de galben sau gri. Ai ei aveau o culoare pură, nealterată. Vorbea cu fetele. Vocea era melodioasă. I-a atras atenția că se exprima foarte elegant. Franțuzește. Asta i-a atras atenția, repet, nu sunt genul care să mă reped la client să-l întreb ce dorește și să-i zâmbesc libidinos. Necunoscuta clientă tot repeta că vrea ceva *frumos*, tot insista ea, fără să spună exact ce anume. Era însoțită de o altă femeie blondă, fără vârstă. La fel de bine îmbrăcată, care nu încerca să aleagă flori. I-am auzit vocea când a spus, *C'est un mauvais garçon. Vous voulez faire sortir? Tiens, Anahid?*, șoptit. Ce vrut oare să-i spună? Atunci am intervenit. Tocmai împlinisem 45 de ani. Ea e născută în februarie, am aflat mai târziu când am sărbătorit-o la cei patruzeci și unu de ani, împreună la un restaurant din *Therapia*, un loc fabulos pe țărmul Bosforului. Ce să te mai duci în Dubai, Abu Dhabi sau în Maldive? Când trăim deja în niște locuri fabuloase la doi pași de noi?

O prostie, capricii, bani aruncați în vânt.

Vă dați seama. Nu ne dăm seama. Nu-mi dădeam seama. Nu-și dădea seama.

O iubeam. Mă iubea?

Târziu mi-am dat seama.

Aveam impresia, fără să ajung la o certitudine că este posesoarea unui soi de narcisism latent. Un Narcis, femeie? Greu de acceptat. Totuși. O anume atracție pentru un sine neliniștit, vag posesivă, lăsa mereu impresia că are pretenții să primească iubire și o acceptare necondiționată. Așa mi se părea mie, poate mă înșelam. Nu ar fi fost prima dată. Parcă voia să-mi spună că eu exist, dar conta, bineînțeles, doar ea. Restul, mai puțin. Să nu exagerez. Probabil un gol interior o face să fie fragilă și deseori devine vulnerabilă și astfel de neînțeles pentru cei din jur. Am trecut astfel de situații, uneori neplăcute. Ca atunci când am fost într-o croazieră pe Mediterana. Și am urmat conturul unei mări din care își trage seva toată Europa. La Tanger, după popasul acela miraculos de la Gibraltar, unde am dansat o noapte întreagă, ea s-a rătat în bazar. Și jumătate de oră am căutat-o cu înfrigurare. Strigam *Anahid!*, *Anahid!* și lumea întorcea capul să vadă ce vrea nebunul ăsta care alerga ca un bezmetic printre tarabe și turiști. Am găsit-o. Ce să vezi? Cu ochelarii de soare pe nas, studia cuminte, absentă la lumea din jur, desenul din covor pe care un negustor arab încerca să i-l vândă. Desenul din covor te păcălește de fiecare dată. M-am liniștit, n-are importanță să povestesc detalii, ea n-a aflat niciodată de acele momente teribile prin care am trecut atunci la Tanger. Altfel, tot ce s-a întâmplat în drumul acela de la Marsilia la Barcelona, de la Alger la Alexandria, iar apoi la Beirut - unde m-a dus în Burdj Hammoud să vadă casa bunicilor ei - Famagusta și

Napoli a fost ca un vis.

A trecut. Toate trec.

Ne-am despărțit de prea multe ori și mereu ne-am împăcat de același număr de ori. Evident – sper eu - plus unu.

Devenisem, poate, gustul ei de băutură rară. *Glendfidich*, echivalentul lichid al catifelei, cum spune, pe bună dreptate, prietenul meu marinarul, căpitanul de cursă lungă, Don Ricardo Napoletano. Mare amator de whisky și de Hemingway. Și de femei și de bărbați, laolaltă. De la care nici ea nu se dădea în lături. El m-a dus la *Harry's Bar*. Un bărbat de ispravă și un prieten de cursă lungă. Oare de ce bem uneori toate prostiile? Viața e o cursă scurtă. Câțiva ani până intri în joc, apoi totul se repetă și se golește de conținut. „*Există un singur tunel, întunecat și singuratic: al meu, tunelul unde îmi petrecusem copilăria, tinerețea, întreaga viață,*”

— Da, Arvo, și Satie s-a jucat!

Știu să cânt la pian. Descifrez bine boabele, notele. Iar lucrările lui, ai zice că sunt pentru copii. *Gymnopedie 1. Lente et douloureuse*. Ne consumăm între contraste.

Anahid are o imagine proprie asupra iubirii, o imagine fidelă ei. Sau cum să se exprime ca să fie înțeles?

Fuck les sms, je te veux ici avec moi.

Ne plăcea să ne jucăm.

Și am privit-o drept în față. Avea ochii verzi și părul castaniu. Nu mai văzusem așa ceva. Sau cel puțin așa mi se părea mie. Cu toate că nu-mi displace să privesc și în ochi femeile, nu doar să le admir formele. Zâmbesc. Există o reclamă a Evei Herzigova. *Look in my eyes*, zice ea. *Hello, Boys!* Sigur că lumea se uită în altă parte când faci reclamă la sutienele *Wonderbra*. Acum, arată mai bine decât la douăzeci de ani. Unele femei se împlinesc mai încet. Nu sunt mare expert, dau cu presupusul. Precum despre acei nobili, care n-au nevoie s-o spună că sunt. Ochii? Verzi. Uneori, albaștri. Ca și ochii mamei mele! Când am văzut prima dată pisicile din Van, o localitate în mijlocul Anatoliei – au un ochi verde, altul albastru - era să leșin! Incredibil. Pisici albe cu ochi colorați. Port ochelari cu rame colorate de când mă știu. Și atunci am zâmbit și am întins mâna. M-am recomandat. Am rămas cu gura căscată. Parcă o știam de undeva, parcă o mai văzusem, nu știu ce să spun. Era clar că nu o văzusem niciodată pe necunoscuta aceea. Amuțisem.

Eu tăceam.

Ea tăcea.

Am zâmbit.

A zâmbit și ea.

M-am prezentat.

S-a prezentat și ea.

Așa am aflat cum se numește. Și ce vrea.

Flori, desigur. M-am ocupat să iasă un buchet splendid. Am întrebat pentru cine sunt florile ca să mă orientez ce să aleg ca să se potrivească cu destinatarul. Ea nu era prea vorbărească, părea chiar temătoare, introvertită – toate au ieșit la iveală mult mai târziu, când mi-am dat seama ce posesivă poate să fie și eu, bineînțeles ca o iubeam necondiționat. Iar eu, care tot vorbesc vrute și nevrute cu te miri cine, parcă îmi înghițisem limba. Eram fâstâcit ca un elev de liceu, care e scos la tablă tocmai de profesoara de care este îndrăgostit pe ascuns. Fâstâceala iese la iveală și se vede cu ochiul liber. Ce să mai zic, eram uluit. A plătit prețul, fără să negocieze. Cică nu se negociază prețul florilor. Dar ce se negociază, am vrut eu să fiu subtil? A zâmbit, nu mi-a răspuns. Intr-un fel mi-a convenit. Femeia asta din Istanbul era frumoasă. Ce mai. Așa mă pocniseră pe mine ochii aceia tulburători. Fascinanți. Poate nu era frumoasă – după canoanele din revistele *glossy*, așa zice mai degrabă că nu – dar avea un farmec aparte, dincolo de alura ei sportivă și nasul cam mare. Ochii, ochii făceau toți banii, ca să zic așa, că tot lucrez cu bani, marfă și clienți. Știu ce știu, nu știu bine însă ce nu știu. În zona asta intra ea în viața mea.

Anahid. Anahid.

La început n-am știut ce nume mai e și asta. Apoi m-am obișnuit cu el și a început să-mi placă. Am căutat pe internet și așa am aflat că ar fi *Goddess of Fertility and Moon*. Mă rog. Nu mă întrebați mai mult. Nu știu și nici nu mă interesează acest aspect. O femeie. Și atât.

Anahid Calergi - Hristodoulos.

Un întreg Bizanț în sângele ei. Tata grec, mama armeană. Ce combinație. Familie bună. Ea, cam franțuzită.

Unde voia să ducă florile?

În insula San Lazzaro, *San Lazzaro degli Armeni*, la superiorul mănăstirii de acolo, care, zicea ea, era un bun prieten cu tatăl ei. Uluiala mea creștea. Eu, născut, crescut, trăit și umblat prin toată lumea, nu fusesem niciodată pe insula armenilor de la Veneția. M-am oferit s-o conduc și să fiu ghidul ei la Veneția. La început a surâs blajin, nelămurită de situația creată, dar s-a lăsat apoi convinsă de propunerea mea. Mutra mea candidă și nevinovată, sub semnul unei mari uluieli, pe care o arboram, precum un steag alb, de capitulare. Se simțea și vedea cu ochiul liber că se petrecea ceva cu mine. Foarte rar interveneam când veneau clienți. Îmi displace să fac pe patronul amabil și simpatic în exces. Nu degeaba o bunică de-a mea din partea mamei era din Hamburg. Da, am ceva nemțesc în felul meu de-a fi, dar ramura italiană a familiei a copleșit tot restul. Acum, în aceste momente, în acel moment, ca să revin la timpul real al zilei, atunci când ne-am cunoscut, eram doar un simplu bărbat care admira o femeie și atât. Cred că și-a dat seama, fiecare femeie simte imediat când este

admirată sau iubită. Dincolo de cuvinte vine ceva, se strecoară ceva misterios prin sânge, piele, ochi, priviri. Am plecat împreună. Am luat masa la restaurantul „Canal Grande. Hotel Monaco.”

Acolo mă știe toată lumea, sunt ca acasă. Asta n-a impresionat-o foarte tare.

Apoi am dus-o, evident, la „Harry's Bar.”

Așa a început totul. Am și vrut să ne despărțim. Imi plăcea la nebunie s-o privesc în ochii aceia tulburători. N-am făcut bine că i-am spus-o, mereu mă tachina cu povestea asta. La ce bun să ne despărțim, când știi bine cât ții la mine?

Și râdea. Trăiam doar în prezent. Și atât. Poate că așa eram și eu cândva. Anahid descoperise și adusese la suprafață o parte din copilăria mea. Mama posesivă, tatăl absent, guvernanta Claudia, care mă ținea mereu sub observație. Dona Claudia era o catolică practică care mă omora cu rugăciunile. S-au prins și nu prea de mine. Dar cel puțin nu înjur.

— Tot e ceva, Arvo, nu?

Anahid era catolică, dintre armenii care au scăpat în 1915 pentru că erau catolici și turcii nu s-au legat de ei. După vizita aceea intempestivă la San Lazzaro și cei doi ani de când suntem împreună – vorba vine – am aflat multe despre Anahid și cei din preajma ei. *Rammstein* a funcționat ca un vehicul între noi. Toată povestea asta a venit pe capul meu, așa, din cer. „In povestea aceasta ești doar tu, Satie. Cuprinsul său relevă doar propria ta persoană. Si frământările aferente. Eu nu sunt și nu am fost niciodată”, spunea ea.

Și totuși ceva o rodea, ceva din interiorul ei. Nu pot preciza de ce și de unde venea aceasta neliniște. Tulbure. Aparent ciudată. Nu ieșea la suprafață decât rareori când se îmbufna și se închidea în sine. Imi transmitea și mie această neliniște de du-te-vino. Așa și așa, așa și pe dincolo, vino încoace, du-te încolo. Nicicum, niciunde. Cum să definesc starea asta stranie de la un punct încolo?

Să stăm, să fim mereu împreună. Să ne despărțim în secunda următoare.

— Nici așa, Satie.

— Nici altfel, Arvo.

Cum?

N-aveam răspuns nici eu, nici ea.

Sentimentul meu dominant în preajma ei: neliniște! Nu știu de ce. Poate din vina mea, poate a ei, nu pot preciza. Nici nu mai are importanță.

Ea vrea să fugă de mine, eu să fug de ea. Și iarași ne regăsim. Din nou împreună.

— Ce se întâmplă, Satie?

Nimic, Arvo, trăim. Ți se pare ciudat?

Așa îi spuneam. Și-i admiram butonii de aur dăruți în acea zi aniversară de la Therapia. Pe care era gravat un A.P. pe cel stâng și un E.S. pe cel drept. Oare unde și la cine vor ajunge, peste o sută de ani? Brățara de la mâna dreaptă nu i-am făcut-o eu cadou. Era din bani vechi, armenesci, găuriți la mijloc, luată de la un bijutier evreu în *suk-ul* din Alexandria. Minunat loc pe pământ și acolo. Cine nu știe locul, nu poate pricepe ce spun. Arabescul unui desen, mi-resme de scorțișoară și mentă, măslinii, chiparoșii, *soarele negru* al Mediteranei care-l fascina pe Camus, băieții tineri care serveau ceai, cafele, arome fel de fel, orientul secret. Micile noastre secrete. Codul nostru. Unul dintre ele. Redescoperisem o lume sonoră de care am fost departe atâtea ani. Umbre.

Arvo Part.

Ea, cu ochii ei verzi, ca laguna venețiană într-o zi senină de vară, când ar putea apare *sirocco* pe neașteptate, sensibilitatea ei latentă, vulnerabilă atunci când nu se așteaptă nimeni. Ne jucam ca doi oameni mari, aflați *nel mezzo del cammin*. Ne despărțeam mereu. Și reveneam. Urma să ne întâlnim la un concert al formației *Rammstein*, de care ne simțeam într-un fel atașați amândoi, chiar dacă din explicații diferite. Să ne întâlnim la București, în România, unde nu am fost niciodată. M-a incitat ideea să mă reîntâlnesc cu ea pe un stadion, într-un oraș necunoscut și o țară de care nu știam nimic. Admiram *Pasărea Măiastră* a lui Brâncuși din colecția lui Peggy Guggenheim, iar acolo, în vara lui 2020, în mijlocul unei mulțimi care urma să vină și să strige, să cânte, să danseze, să asculte și să trăiască o muzică ce exprimă cum nu se poate mai limpede lumea în care trăiesc, aș fi putut să o revăd.

Cum?

— Îți amintești, Arvo?

— Totul sau nimic, Satie.

Rândul 18, loc 1 și 2, sector VIP. Se poate verifica, nu e nimic inventat de mine. Poate altele, dar nu aceste lucruri, cât se poate de concrete. Ne vom căuta la concertul *Rammstein*. Poate ne vom vedea. Poate nu. Jocul dintre real și ireal. Fascinația unei iubiri. Eros și Thanatos. Veneția. Cinea a prins bine povestea asta.

Viața din cărți nu seamănă cu cea din realitate.

Povești.

Nenumărate.

Ale morții.

Ale vieții.

Totul la Veneția.

Niciunde. Nicăieri. Niciodată.

Iar noi, alături! Iubea la nebunie cărțile, pasiunea lecturii, ca pe o provocare adusă morții, vieții. Nu știu. Eram legați unul de celălalt, ținându-ne de mână și fără să știm

bine ce vrem unul de la altul. Ca de atâtea ori în viața mea, urmează să decidă întâmplarea. Hazardul.

— Sau cine, Arvo?

Obsesia unor pagini din *Tunelul* lui Sabato? Cărți care îți traversează memoria.

Lume multă, nu apucăm să ne vedem. Ea apare. Eu o văd acum. O văd de departe, merg spre sectorul VIP și găsesc, ciudat, chiar pe locul meu, *Tunelul*, cu paginile rupte. „*Fericirea e înconjurată de durere. Am părăsit-o brusc, fără să-mi iau rămas bun*”.

Ea dispăruse deja.

Mi-am amintit de visul acela ciudat. Doar aparent straniu.

Visul.

Intr-un oraș părăsit și devastat de propria decădere, cu străzi pustii și fără să se vadă nici o ființă omenească, ea-și conducea cu mare viteză propriul 4 x 4, parcă voia să spulbere tot ce i-ar fi ieșit în cale. Muzica nemților de la *Rammstein*, versurile melodiei *Mutter*, atât de tare, încât nu ne puteam auzi. Ea era foarte concentrată în timp ce conducea, la limita înconștientului, aș zice. Iar mie, care ședeam alături de ea, mi se făcuse o frică teribilă. Ea la volan. Eu alături. Purta bocanci. Mă întrebam cum poate să conducă bine cu astfel de încălțări. Cămașa descheiată larg, în carouri mari îi dădea un aer de suporter al echipei Juventus Torino. Mereu am ținut cu ei, Veneția n-a excelat niciodată la capitolul ăsta. Nu-ți arde de sport dacă sunt atâtea gondole și turiste americane la tot pasul. La mână stângă purta un ceas imens, din acelea care le vezi prin reclamele cu scufundări subacvatice. Blugii strânși pe talia ei subțire și musculoasă îi scoteau în evidență carura sportivă. O femeie tare în aparență, cel puțin așa o simțeam eu. Începea să-mi fie și mai frică.

Mutter.

Vocea lui Lindemann.

Die Tränen greiser Kinderschar ich zieh sie auf ein weisses Haar werf in die Luft die nasse Kette Wund wünsch mir dass ich eine Mutter hätte

(traducere RAMMSTEIN.com)

Mama...

Lacrimile cetei de copii îmbătrânite pe un fir de păr alb le înșir. În aer arunc șiragul ud și îmi doresc să fi avut o mamă.

Strigam la ea să încetinească. Îmi era foarte frică. Nu pot spune de ce. Din ce în ce mai frică. Fără să am o explicație. Se făcea că nu aude. Poate era doar muzica lui *Rammstein*. Și conducea la fel de agresiv. O agresivitate atent plănuită. Dacă ne-ar fi ieșit ceva în cale, l-ar fi spulberat. Eu strigam. Ea nimic. Nu răspundea. Ce era să fac. Am încercat altfel. Pur și simplu, am rugat-o, calm, cald, să

oprească. A oprit. N-a mai scos o vorbă.

Descheiată, avea o privire fixă. Se uita la mine și parcă nu mai existam. Ochii ei treceau prin mine, ca printr-un nor albastru. Ne-am privit. Fecund. Am coborât. S-a dat și ea jos din mașină, și-a aprins o țigara cu mâna tremurândă, s-a urcat pe capota din față și deodată a început să plângă.

M-am trezit. Visul se sfârșise.

Eram singur într-o cameră de hotel la Istanbul, nu departe de Piața Taksim. Fotografii de Ara Guler, în alb și negru. Ceva fabulos. Case, bărci vechi, pescari cu fețe arse de soare și ani, străzi penetrate de lumina ceții sau a penumbrelor, un oraș al unei stranii melancoliei și decăderi bine pitite sub faldurile vieții trepidante. L-am cunoscut pe acest fotograf „al melancoliei” la dejunul aniversării ei de la *Therapia*. Prieten bun cu Pamuk. Ce artist, parcă nu vedeai nimic pînă să îți deschidă el ochii.

Apoi m-am întors la Veneția. M-am dus la „Harry’s Bar” să-mi beau obișnuitul *Bellini*. Dacă nu știți, vă spun eu, un amestec de piersică stoarsă și șampanie. Altfel eu beau doar *Moet & Chandon*. În acea zi m-a servit însuși Arrigo Cipriani, personal. S-a bucurat să mă vadă. Eram prieten, pot spune. Și mi-a adus un plic. Il lăsase pentru mine. Cineva îl lăsase pentru mine. Pe plic, cu litere frumos rotunjite de o mână exersată, se aflau scrise numele noastre.

— Satie, mai ești prezent?

— Intotdeauna, Arvo.

Înăuntru erau două bilete la un concert. Nu mai erau VIP. Nu aveau locuri. Aveam să fiu, în picioare evident, tot la un concert al băieților de la *Rammstein*. Alături de mii de fani. Câteva luni mai târziu, la Belgrad, de această dată. Cam în același timp cu carnavalul de la Veneția. Știți doar ce spectaculos poate fi. Ca și efectele pirotehnice ale lui Till Lindemann. Solistul de la *Rammstein*. E și poet, dar și-a luat licență și de pirotehnician. Strică mereu câte ceva. De câteva ori chiar a luat foc. A scăpat. Cântă în continuare. Vocea lui este vocea lumii de astăzi.

Ca și focurile de artificii. Explozii peste tot. Violență. Mister. Ca și măștile noastre din timpul carnavalului. La Veneția a început iar carnavalul.

Măștile apar.

Uneori nu le mai scoatem și rămânem cu ele pentru tot restul vieții.

În plic mai erau și cele două pagini rupte din *Tunelul*. Eram uluit și fericit deopotrivă.

Citesc pe sărite. „*Între făptura asta minunată și mine există o legătură tainică. [...] Îmi devenise indispensabilă, precum cineva pe care-l găsești pe o insulă pustie, un fel de lux cu care mă mândream.*”

Și-a propus să nu mai spună nimic. Ce era de adăugat?

Parfumul Chanel N°5, un simbol centenar al Franței

„Là, tout n'est qu'ordre et beauté,
Luxe, calme et volupté.”

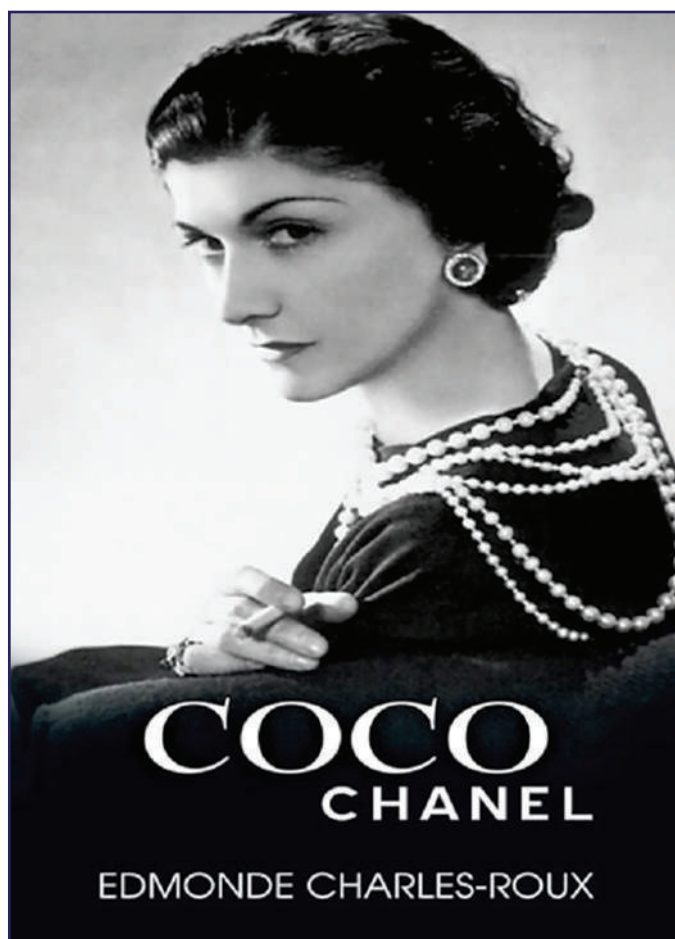
(Charles Baudelaire, *Invitation au voyage*)

Diana Rînciog

Fără îndoială, Franța are multe simboluri, precum Turnul Eiffel, cocoșul galic, imnul Marseillaise, drapelul tricolor, Marianne – alegorie a Republicii – dar poate nimic nu evocă mai bine ideea de grație și eleganță tipic franceze precum legendarul parfum *Chanel N°5*, care are o istorie spectaculoasă, fiind și azi o emblemă vizuală și olfactivă în industria produselor cosmetice de vârf. Este un parfum mitic și numeroase staruri i-au făcut reclamă, cum ar fi Catherine Deneuve, o altă legendă a Franței și un simbol al feminității deopotrivă.

Un asemenea produs conferă identitate, are o pecete inconfundabilă, îndeamnă la visare, evadare din cotidian și geografie, e o minunată experiență senzorială, o sinestezie admirabil ambalată! Într-adevăr, Gabrielle Chanel, creatoarea parfumului *Chanel N°5*, introduce ceea ce am putea numi luxul în parfumerie, așa cum o făcuse cu piesele vestimentare *haute couture*. Ea și-a dorit un parfum diferit, iar acesta devine în anul 1921 primul de tip aldehydă: „Vreau să dau femeii un parfum artificial, adică fabricat, vreau un parfum care să fie compus”. Bogăția florală a parfumului *Chanel N°5* este fără precedent, reunind nu mai puțin de 80 de elemente. Asocierea între corpul sintetic și ingredientele naturale a adus un vocabular cu totul nou în parfumerie. În inima miresmei de *Chanel N°5* se găsesc materii prime de excepție (ylang-ylang, iasomie și neroli de Grasse) și, de asemenea, un strălucitor buchet de trandafiri de mai. Dar senzația dorită a fost în primul rând un miros de curățenie. Parfumul debutează cu aldehyde, ylang-ylang, neroli și tonuri citrice. Apoi trec pe primul plan notele delicate de trandafiri, de lăcrămioare și de iasomie. Piramida olfactivă are la bază acorduri de ambră, cu vanilie gurmândă, santal cald și paciuli oriental. Totul sună ca o melodie exotică, numai bună să o vrăjească pe femeia dornică de noi senzații olfactive, învăluitoare, misterioase, voluptoase.

Parfumul iconic al Franței a fost imaginat de către creatoarea sa ca un parfum artificial, asemănător unei rochii, pentru că rochia este confecționată, așadar ca o compo-

ziție, un talisman, un adevărat mod de a gândi. Cum am menționat deja, apa de parfum pentru femei *Chanel N°5* a fost lansată în anul 1921 de către faimoasa Gabrielle (Coco) Chanel. Aceasta și-a dorit un parfum care să reflecte amintirile din copilăria sa de la Aubazine, din Franța. Chimistul Ernest Beaux a realizat pentru ea mai multe variante. Lui Gabrielle i-a plăcut cel mai mult varianta nr. 5. Se spune că celebrul parfumiер s-a inspirat pentru crearea acestui parfum de la mirosul de apă perceput la miezul nopții, într-una din vizitele sale la Cercul Arctic. Primele 100 de sticle au fost oferite cadou celor mai buni clienți ai creatoarei de modă, iar apoi vânzarea parfumurilor a demarat în magazinul Chanel. Și după 100 de ani de existență, *Chanel N°5* rămâne unul dintre cele mai râvnite parfumuri din lume...

Pe de altă parte, să dai un nume unui parfum înseamnă să îi dai o identitate, să îl compari cu un nume de tablou, iar istoria acestui produs de top e plină de simboluri. Coco l-a asociat cu cifra 5. Pentru că își lansa colecția în luna mai, ea a hotărât să își boteze parfumul cu această cifră mistică, pentru a-i purta noroc. Restul e istorie: acest produs a devenit un bestseller al domeniului. Se vinde un flacon la fiecare două minute, pretutindeni în lume, pentru că „fiecare femeie care trăiește iubeste *Chanel N° 5*”, cum spune sloganul, într-un mod atât de sugestiv!

Sticla în care e livrat conținutul joacă un rol esențial în reprezentarea materială a parfumului: flaconul este cel care dă formă parfumului, o personalitate fizică distinctă. În acest sens, Coco Chanel e din nou deschizătoare de drumuri: ea a refuzat supraîncărcarea decorativă, luxul ostentativ, preferând un recipient sobru, cu design simplu, în linii dreptunghiulare, pentru a pune accent pe parfum, nu pe ambalaj. E aproape o negare a flaconului, prin sobrietatea formei, inspirată de geometria Pieței Vendôme.

Încă de la lansarea sa în anul 1921, *Chanel N°5* a făcut ravagii în rândul femeilor, toate și-l doreau, iar soldații americani, de pildă, în timpul primului război mondial, stăteau la coadă în fața celebrului magazin din strada Cambon, pentru a le duce soțiilor și prietenelor lor parfumul-fenomen, creat de Mademoiselle Chanel. Câțiva ani mai târziu, Marilyn Monroe mărturisea că ea nu dormea înveșmântată cu nimic altceva în afara câtorva picături de *Chanel N°5*. De atunci, mai multe ambasadoare au promo-

vat produsul, precum actrițele Nicole Kidman sau, mai recent, Audrey Tautou; ele au știut să facă publicitate parfumului cu multă eleganță și naturalețe, aducând un suflu nou acestei mărci de lux.

Cu siguranță clasic și mereu la modă, *Chanel N°5* a devenit de-a lungul anilor cel mai cunoscut produs al brandului Chanel. Astăzi el rămâne în fruntea vânzărilor, fără să poată fi detronat. Un lucru e cert: *Chanel N°5* este parfumul cel mai cunoscut din lume!

Numele parfumurilor, sloganul care însoțește produsul, capacul-bijuterie, culorile, emoțiile provocate de această (al)chimie olfactivă, vizuală, ating și uimesc deopotrivă simțurile, inima, imaginația oamenilor, pentru că – așa cum spun adesea reclamele – clienții merită să fie răsfățați cu ceva autentic, rar, chiar unic! Ziarul de succes *L'Express* menționează succesul parfumului *Angel*, în 2011, după *Dior J'Adore* și *Chanel N°5*.

Publicitatea s-a dovedit a fi neobosită în a promova acest parfum de lux. Pe siturile de vânzare din România, flaconul *Chanel N°5* de 100 de ml are un preț considerabil, în condițiile unei oferte bogate de produse din această gamă. În același timp, sloganul a căpătat noi valențe, adaptate psihologiei comune, mentalității publicului actual. De exemplu: „Oferiți-vă și dvs. acest parfum emblematic, neegalat de decenii. Deoarece calitatea, stilul și farmecul feminin nu se demodează niciodată”. (v. notino.ro) În schimb, pe eMAG.ro, concluzia este memorabilă, iar noi o preluăm, ca final al acestei scurte pledoarii: „Este un parfum pentru acum și pentru totdeauna!”

Sărbătorirea Zilei Culturii Naționale la Academia Română

Maria Sbîrneciu, clasa a IX-a B

Teodor Marian-Ionescu, clasa a IX-a D

Colegiul Național I.L.Caragiale, Ploiești

Ziua Culturii Naționale, o zi triumfală în calendarul poporului român, ne reamintește, an de an, că țara în care trăim are valori materiale și imateriale care ar trebui să fie cunoscute și apreciate de fiecare locuitor al acestui pământ.

Elevi în clasa a IX-a... Ne-a bucurat enorm inițiativa Casei de Cultură I.L.Caragiale de a participa, într-un grup restrâns de profesori de limba română și de liceeni din Ploiești, la o manifestare culturală de excepție.

Ce moment al vieții de școlar poate fi mai prielnic și mai deschis pentru experiențe culturale, dacă nu acela de a lua parte la celebrarea zilei de 15 ianuarie petrecută la Academia Română? Spațiul desfășurării, distinsa adunare, discursurile... Iată aspectele care au conturat ineditul Zilei Naționale a Culturii din 2025 – „Anul lui Eminescu”, titlu oferit de ambele Academii- cea de la București și cea de la Chișinău, cu care s-a stabilit o legătură directă. Desigur, poate nu am avut răbdarea și spiritul de înțelegere suficient „șlefuite” ca să înțelegem pe deplin cuvintele profunde ale fiecărui discurs dar acestea au fost pentru noi prilej de încântare și de reflecție.

În Aula Academiei Române, cu ocazia acestei

sărbători, au fost invitați mari oameni de cultură, care au vorbit în fața publicului de toate vârstele, sosit pentru a lua parte la un eveniment unic. Astfel, cuvintele de salut din partea academicianului Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române, academicianului Ion Tighineanu, președintele Academiei de Științe a Moldovei au deschis într-un mod aparte „Anul Eminescu”, 2025, și au prezentat țelurile și contribuțiile Academiei Române, solidificând o legătură de fraternitate între akademiile surori - cea din Republica Moldova și cea din România. Cuvinte de salut au adresat și cei doi miniștri invitați, doamna Natalia-Elena Intotero, ministru al Culturii și domnul prof. univ. Dr. Daniel David, membru corespondent al Academiei Române, ministru al Educației și Cercetării.

Ministrul Culturii a subliniat importanța anului curent ca un an de sărbătorire sau de comemorare a oamenilor de cultură ai României: cifre rotunde de la nașterea sau trecerea în neființă a personalităților literaturii și muzicii, de la Lucian Blaga, Ion Barbu, la Ioan Slavici, George Bacovia și la marele Marin Constantin. Astfel, „Anul Eminescu” reprezintă un reper temporal pentru cultura noastră, care poartă memoria unor nume atât de valoroase.

Preasfințitul Varlaam Ploieșteanu a transmis mesajul adresat de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care a amintit importanța Bisericii Ortodoxe în menținerea progresului cultural și întreținerea flăcării culturii naționale, în centre religioase în perioada comunismului, în care Biserica a fost un adăpost și o oază de speranță.

Am ascultat apoi cu interes comunicările academicienilor Mircea Dumitru, vicepreședinte al Academiei Române, Mihai Cimpoi, membru de onoare al Academiei Române, prof. univ. dr. Rodica Zafiu, membru corespondent al Academiei Române, președintele Secției de filologie și literatură a Academiei Române, prof. univ. dr. Ion Marin, director de onoare al Corului Național de Cameră „Madrigal – Marin Constantin”, președinte fondator al Programului Național *Cantus Mundi* și moderatorul întregului eveniment, prof. univ. dr. Ioan Cristescu, directorul Muzeului Național al Literaturii Române. Doamna Rodica Zafiu, care ne-a captivat prin discursul său, a tras un semnal de alarmă cu privire la schimbările produse la nivelul unor sectoare culturale, în special cele privitoare la limba vorbită, în care sensul unor cuvinte precum *artist, industrie, creativ, stilist, narativ, patetic*, care aveau utilizări alese, au devenit „parte din mase”, pierzându-și exclusivitatea. De asemenea, aceasta a amintit situațiile societății în care, în învățământ, profesorii trag semnale de alarmă

cu privire la cultura generală a elevilor care tinde să se piardă încetul cu încetul. Profesorul universitar dr. Ion Marin a reamintit măiestria „vrăjitorului de muzică” Marin Constantin, care a înființat Corul Național de Cameră „Madrigal”, făcând trimitere la importanța muzicii ca o formă de educație și culturalizare, de care beneficiază mii de copii prin programul său, *Cantus Mundi*.

În continuare, am avut ocazia unică de a asculta Corul Național de Cameră „Madrigal”, care ne-a impresionat atât prin vestimentația clasică, distinsă, unică, cât și prin vocile răscolitoare ale coriștilor. Remarcată s-a făcut și dirijarea Anna Ungureanu prin pasiunea și profesionalismul cu care dirijează cea mai cunoscută formație corală românească.

Poate prezența noastră, lângă atâția oameni de o valoare incontestabilă, a fost cu adevărat discretă. Participarea noastră, chiar și pentru două ore, la ședința solemnă dedicată Zilei Culturii Naționale, în cea mai importantă instituție a culturii și științei românești, și-a pus amprenta, neîndoielnic, asupra propriei formări culturale. Luând parte la această conferință, ni s-au deschis noi orizonturi de gândire și de trăire profundă. Am discutat, în drum spre Ploiești, despre modul în care, revenind la școală, vom vedea lucrurile, cu siguranță diferit. Cine știe, probabil chiar într-un fel în care să părem prea mândri.

Este suficientă ziua în care ne-am întors de la Academie, ca să privim altfel oamenii și lucrurile din jurul nostru. Este suficient să citim o singură biografie a unui om de cultură, pentru a ne stârni setea de cunoaștere, curiozitatea...

Două ore în care ne-am ancorat în trecut, privind spre viitor...Vibrări, emoții...

La Mulți Ani într-o nemurire a culturii românești!

Solidaritate

Revista *ATITUDINI* își exprimă solidaritatea cu scriitorul și profesorul universitar Mircea Cărtărescu la aflarea veștii că propunerea candidaturii sale de către Secția de Filologie a Academiei Române a fost invalidată de Adunarea generală.

Comunicatul Facultății de Litere a Universității din București, unde Mircea Cărtărescu a fost profesor din 1990, subliniază că „e nevoie doar de o minimă onestitate intelectuală pentru a recunoaște cât de apreciată este opera sa la nivel internațional, așa cum o demonstrează premiile literare de mare prestigiu, traducerile în limbi de mare circulație, foarte numeroasele recenzii, articole științifice și teze de doctorat care îi sunt consacrate. Mircea Cărtărescu este deja un ambasador al literaturii și culturii noastre în lume. Ceea ce ne împiedică să fim mai ascultați și mai vizibili în «republica mondială a literelor» a fost și este tocmai lipsa de solidaritate cu propriile valori.”

Întâlnirile „Haimanale Literare”

„Nu te voi învăța niciodată/ niciun cuvânt din limba după-amiezilor”
(Nichita Stănescu, „Eu te-am rupt pe tine din aer”)

Pe 18 ianuarie, am avut bucuria de a fi găzduiți la Muzeul Memorial „Nichita Stănescu”, pentru a organiza Întâlnirile „Haimanale Literare”. Un soare blând ne-a ocrotit pe toată durata evenimentului, iar invitații și iubitorii de poezie au fost aproape de spiritul pe care îl propunea poetul ploieștean în lungile seri în care ușa casei sale rămânea descuiată. De când am început acest proiect, ne-am propus ca fiecare întâlnire să se desfășoare fără „frac și papion”, ci cu plusurile și minusurile aferente.

Invitații noștri au fost Laurențiu Belizan, absolvent al Facultății de Electrotehnică din București, poet, publicist, membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala București (Poezie), în prezent, consilier parlamentar, și Mădălina Savu, psiholog clinician și poetă care încă nu a debutat în volum, dar a publicat în importante reviste literare. Cred că ideea de a invita un poet cu experiență alături de o poetă la început de drum a reușit să creeze un dialog pe care publicul l-a savurat din plin.

Laurențiu e autor a patru volume de versuri și un poet erudit, care strecoară cuvinte meșteșugite, tocmai pentru a-l pune pe cititor să caute sensuri, iar Mădălina scrie poezii confesive, care te fac vulnerabil, fragil, capabil să recunoști că poezia este, uneori, o formă de terapie.

Am încercat, împreună cu Marian (și cred că am reușit), să îi descoasem, să aflăm de la cei doi invitați când s-au hotărât să scrie, cine este primul lor cititor și sfătuitor, cum le-a influențat meseria modul de a scrie, câtă empatie trebuie să existe în poezie și alte câteva întrebări menite să îi ajute pe cei prezenți să înțeleagă cum a reușit fiecare să dea o definiție personală a acestei arte a „necuvintelor”.

Le mulțumim tuturor celor care au participat și le promitem că vom continua să aducem la Ploiești importante voci ale literaturii române!

Laurențiu Belizan

eX

sper că voi reuși cumva să echilibrez
amprenta mea de carbon cât timp încă respir.
sper să nu ajung a regreta pădurile
topite-n filele cărților,
refuz să-mi închipui
expirația gregară a „martirilor”
siliți să le citească

pentru a trece bacalaureatul,
agonia semantică și lipsa de sens a viitorului,
genunea arlechinilor și colombinelor,
genunea – ca o ruletă rusească.
am evadat, pe la chindie, din vintrele orașului.
jocurile frumuseții, sfințeniei și ale profanului
se văd altfel, cruzimea are și ea voluptățile ei.
câtă lașitate să mă sustrag realității,
câtă aroganță, cât manierism,
la periferia Gothamului.
becul din bord s-a înroșit,
lichidul rafinat
din descompunerea dinozaurilor
e pe sfârșite.
sună anost, dar mi s-a făcut foame.
luați-vă adio: nu toate întâmplările au tâlc
metafizic,
așa cum nu toți profanii sunt perversi.
sunt doar actori, sunt copii
care se pierd în propriul personaj,
simt iubirea, dar se tem.
sper că voi reuși să compensez
amprenta mea de carbon,
acum, aici,
de unde nu poate fugi aleanul,
nici verdele crud.

REM

oare mai contează restul,
dacă m-am trezit mefistofelic,
privind portretul suprarealist primit în dar,
de ziua mea, de la un ministeriabil
cu care vânasem lei de nisip și mucava în copilărie?
mâncaserăm ceva rafinat, mediteranean,
sorbiserăm o licoare fuchsia.
el stătea pe nisip, într-o rână,
și râdeam împreună de ceva,
nu știu de ce, zice-se, ca proștii;
era o stare, nu neapărat de euforie,
mai degrabă de complicitate biografică.
la un moment dat am tușit,
ceva mă incomoda,
și pe buze mi-a apărut o bandă îngustă,
ca de magnetofon,

inscripționată cu litere
și cifre mici și negre;
am crezut că este o mică eroare gastronomică,
a unui bucătar distrat, plictisit de viață,
dar pe măsură ce o trăgeam,
cu degete tremurânde,
devenea din ce în ce mai mare,
ca și cum un mecanism de reproducere metafizic
s-ar fi declanșat în viscere,
cu ramificații și în inimă, mai ales în creier.
pe jos erau deja zeci de metri de rotocoale,
un șarpe șarg în voia vântului,
care ne ispita pe amândoi la marginea visului.
deja nu mai este vorba despre așternerea unui
poem,
poate a venit prea devreme,
poate prea târziu – în raport cu imanența,
am plonjat în lumea aceasta.
pentru unii grafomania este
doar un sindrom al urcării abrupte
spre vârful piramidei lui Maslow,
pentru alții –
un semn al disperării de a se simți validați,
o luptă ridicolă cu implacabila extincție,
dorința de a lăsa un semn:
Am fost aici, am simțit, am iubit, am trăit!,
un steag
pe o planetă cât un fir de nisip, de mucava.

Mădălina Savu

ceaiurile de mentă
preparate în dimineți de sâmbătă
de mâini calde-
incapabile să-și oblojească
propriile răni
ard stomacul micuț
-flămând în neputințe.
bătrâna
ce-și sprijină
ultimii ani ai vieții
în bastonul gârbovit
sub timpul de ceară
sunt acum numai gând.
mirosul cojilor de portocale,
furate de la copiii fericiți
ai vecinilor,
la care
crăciunul ajungea mai devreme
în fiecare nenorocit
de an.
lampa arzând sceptică
-senzație
de greutate
de la mirosul de gaz,
și speranțele inavuabile

ce-mi lânchezesc încă
în intestine.
zâmbete scăldate
în apa rațelor
își perindă fundurile soioase
prin memoria știrbă
într-o stare constantă
de putrefacție.
minunile jilave în care crezi
nu se materializează
niciodată.
trebuie să îndeși
în ghiozdanul
de calitate îndoielnică
lucruri mai grele
decât poate căra.
să îl cârpești cu încurajări
la fiecare
trei luni,
să nu-i cedeze curelele
sub presiunea
călcâielor aspre
ale visului.
nu știe nimeni
că-n spatele cladirilor fardate
în cele mai durabile măști
se ascunde
doar complex.

ne prefăceam că ne iubim
în fiecare noapte.
la geam urlau sporadic
lupii trecutului injectați de amintiri
sărate.
ne-nfășuram
în așternutul iresponsabilității
cu trupurile de carne
arzând tenebros în luminile
unui mâine incert.
păianjenii negri ai copilăriei
formau constelații
și speranțele microscopice
se înghesuiau
înăbușindu-se una pe alta
sub rațiuni de plumb.
gura ca o meduză
îți lîngea răni crude.
dansam pe Sinatra și fumam
țigări ieftine de contrabandă.
ne călcăm istoviți
pe picioare și principii
împroșcându-ne reciproc
cu saliva uitării.
dimineața fatidică
ne-a condamnat la dispreț
sunt suspectă de cancer pulmonar
și Sinatra...
să mai tacă dracu'!

EXPOZIȚIE FLORIN ȘUȚU, LA HOTEL CENTRAL

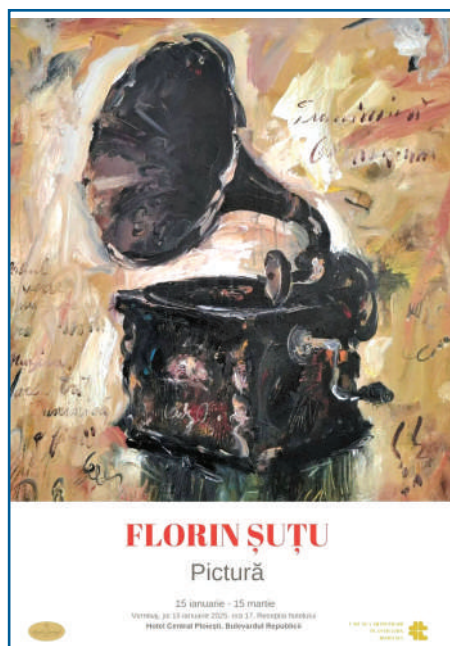
În data de 16 ianuarie a avut loc vernisajul expoziției Florin Șuțu, găzduită de Hotelul Central din Ploiești. A vorbit în deschiderea expoziției Alice Neculea, director adjunct al Muzeului Județean de Artă Prahova „Ion Ionescu-Quintus”, care a accentuat importanța studiului și asimilării tradiției artistice, lucru vizibil în creațiile lui Florin Șuțu. Doamna Neculea a vorbit despre stilul de lucru al pictorului ploieștean, în care modelul este memoria afectivă, pictorul interiorizând imagini pe care le așterne apoi pe pânză într-o manieră proprie.

De asemenea, a evidențiat siguranța și spontaneitatea liniilor din picturile expuse, făcând o paralelă cu Ion Sălișteanu, alături de care a studiat Florin Șuțu, și cu pictura japoneză.

Într-adevăr, picturile lui Florin Șuțu aduc în fața publicului obiecte diverse, unele obișnuite, dar care exprimă o puternică afectivitate. Tușele puternice și utilizarea unor culori intense se combină cu libertatea formelor, în care nonculorile își fac apariția ca o formă de subiectivitate conștientizată.

Florin Șuțu a vorbit despre pictura ca modalitate de a surprinde și transmite emoții și a subliniat importanța artei în viața pictorului și a publicului său, cel din urmă fiind esențial pentru existența artei.

Expoziția este deschisă până la data de 15 martie. (Marian Neguțu)

Viața ca un ac de cusut

Călin Dengel, *Paraxeno*, Editura Avalon, Cluj-Napoca, 2024

În data de 22 ianuarie a avut loc, la Centrul de Învățare al Universității Petrol-Gaze din Ploiești, lansarea volumului *Paraxeno*, de Călin Dengel. Al cincilea volum de poezie al scriitorului ploieștean a apărut la Editura Avalon, din Cluj. Au vorbit în deschidere prof. Marius Nica și prof. Oana Chelaru, în fața unui public format din studenții participanți la atelierul de lectură coordonat de prof. Marius Nica și iubitori de poezie. Cei doi amfitrioni au vorbit despre complexitatea universului poetic din *Paraxeno*, construcția elaborată a textelor și referințele culturale variate. După lectura volumului, am realizat un articol despre acesta, pe care vă invit să îl citiți în continuare.

Călin Dengel revine cu un volum de poezie al cărui subtitlu este *Colecție de texte ignorate, refuzate, publicate sau inedite*. În ciuda aparențelor, volumul este unitar, datorită temelor comune și a discursului liric construit similar (cu câteva excepții, după cum vom vedea). *Paraxeno* este un cuvânt din limba greacă, a cărui semnificație este de „bizar”, „neobișnuit”, „ciudat”. Apetența lui Călin Dengel pentru titluri cu sonoritate latină sau greacă este evidentă – anterior a publicat volumele *Tellus*, *Nimbus*, *Urbis* și *Dea. Epicus Brevis*, iar unele dintre poemele din acest volum au un vers sau mai multe în latină. Titlul nu descrie doar specificul textelor publicate poetul afirmă pe coperta a patra că au fost scrise în perioade în care nu lucra la alte proiecte literare ci și universul poetic construit. Eul liric traversează lumea asemenea unui astronaut care descoperă o planetă nouă, dar tulburător de familiară. Poezia din acest volum este o călătorie ghidată a inconștientului, care reflectă viața; „Viața mea ca un ac de cusut/ se ascunde și se ivește/ în hârtie după voința cusătorului,/care nu sunt eu,/ cel care

vorbește,/ ci mugurele unei dimensiuni cu multe pagini mirosind a smirnă” (*Egal nouă. 1. Opt*).

Eul liric călătorește dintr-o realitate în alta, purtând în sine voința divinității. Acesta este un profet care anunță un sfârșit amânat și o stare de neliniște perpetuă, într-o lume bizară, al cărei sens este mereu *a posteriori*: „întârzie epilogul în lungimi de mâine până într-o zi” (*Strada Bunavestire, la nr. 5*). Referințele religioase apar aproape în fiecare poem. Dumnezeu este prezent permanent, la cel mai intim nivel, inclusiv biologic: „Dumnezeu se simte pe piele,/ se gustă în orice fruct/ și e neînduplecat cu fiziologia” (*Egal nouă. 3. Șase*). Alteori, este invocat obsesiv, ca în poemul *Strada Bunavestire nr. 5*, unde versul „Unde nu mai dă Dumnezeu” apare de trei ori.

Deși viziunea divinității este panteistă, Dumnezeu nu oferă răspunsuri sau liniștea, ci amplifică ambiguitatea existenței, chiar și în cazul celor care încearcă să ajungă la cunoașterea absolută: „Iar când ajunse sus, sus de tot,/ arătându-și colții serafimilor,/ i se puse zgardă cu leșă/ și primi ultima poruncă: Șezi!” (*Foame de cuvânt*). Această imagine a unui Dumnezeu ca figură paternă care refuză comunicarea este completată de ignoranța oamenilor, care „sunt surzi și se culcă pe-o ureche/ că acolo sus/ în ceruri/ îi așteaptă îngerași grăsuți și flori parfumate/ (..) oamenii sunt surzi/ iar dumnezeu strigă disperarea înțelepciunii sale/ care nu mai are unde să se verse” (*Septem. 1*).

Discursul liric ia deseori forma discursului biblic, ca în *Ioan 11:43*, unde „primatul mutilat se văzu/ umblând în amar”, fiindu-i refuzat cerul. Totuși, în finalul poemului aflăm că acesta este Lazăr, a cărui așteptare chinuitoare este urmată de înviere. Așadar, toată disperarea care răzbate din poeme este cea a unui suflet prins între lumi, care pare că va fi salvat. Mântuirea este însă a uitaților: „vechiturile așteaptă colivele/ uitații sunt deja altceva.” (*Altceva*). Pentru omul viu, moartea este singura evidență: „Nu au folosit la nimic recomandările stomatologului,/ în zadar au fost și cei doi litri de apă zilnici./ Flori de plastic/ se rostogolesc din cruce în cruce.” (*Altceva*). Și totuși, sufletele prinse între lumi revin: „Noaptea mi l-a adus tânăr și vesel/ cum nu-l mai văzusem niciodată,/ ca într-o fotografie de album/ al unei familii fericite.” (*Alles über meinen Vater. 7*). Singurătatea este doar o iluzie: „Când eram singur, nu eram singur/ și nu plecau nici când

afumam temeinic cu tămâie” (*Eram, nu eram*). Morții revin și cer mâncare ca ofrande, ca în imaginarul popular: „Atunci, ca un copil,/ frământându-și mâinile,/ a venit în genunchi lângă pat/ și mi-a cerut ceva dulce,/ o bomboană măcar./ iar a doua zi dimineața,/ i-am dat paznicului de la cimitir/ câteva caramelle,/ când ne-am dus să tămâiem.” (*Alles über meinen Vater*. 2).

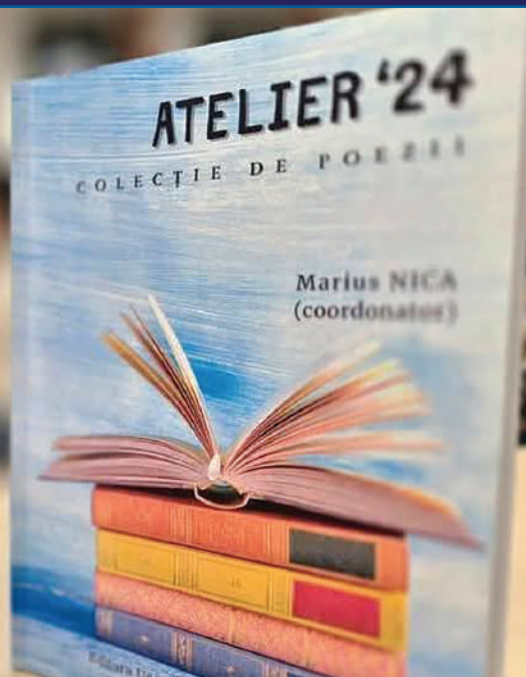
Nu doar singurătatea este o aparență, ci și tăcerea: „Tăcerea nu este un simplu răspuns,/ este un urlat în domeniul ultrasunetelor/ care înmulțește logaritmice realitatea” (*Opt diorame*. Șapte). Totuși, același poem se termină cu versul „Tăcerea e pe cale de dispariție”, semn că acest univers plin de sens este amenințat, fiind „colonizat de tehnologii smart”. Aprecierile venite din lumea digitală devin mai importante decât legătura cu transcendentul. Poetul notează ironic: „și e musai să ai strânse undeva/ o mie de like-uri/ pentru ultimul drum”. Însă și eul liric este la fel de ancorat în digital: „Suntem două membre articulate/ ale

aceluiași subansamblu/ care, asemeni celorlalte,/ caută fericirea/ în viața de apoi/ a rețelilor,” (*Egal nouă*. 6. Trei).

Printre numeroasele referințe religioase, versuri care trimit la alienare și disperarea unei existențe ca așteptare a morții, fără posibilitatea cunoașterii, își face loc un erotism discret, dar ancorat în corporalitate, exprimat prin versuri ca: „între omoplați/ există un petec de piele/ care miroase cel mai bine a tinE” (*La altar*) și „îngerii se adună cu miile/ în jurul sărutului nostru/ademeniți de hem” (*Egal nouă*. 5. Patru).

Multe poeme sunt împărțite în fragmente numerotate, uneori crescător, alteori descrescător, accentuând ideea de existență limitată, apăsată de inevitabilul morții. La finalul volumului, Călin Dengel adaugă o serie de „Poeme grilă cu răspunsuri multiple”, unde răspunsurile sunt, în esență, impulsuri ale inconștientului sau descrieri ale realității din perspective multiple. Nu există un răspuns corect, ci doar alegerea unui loc în fața spectacolului excentric al existenței. (Marian Neguțu)

ANTOLOGIA ATELIER ‘24

În data de 14 decembrie 2024 am participat la lansarea volumului *Atelier '24*, la Centrul de Învățare al UPG Ploiești. Cu subtitlul „colecție de poezii”, volumul reunește poeme ale participanților la atelierul de lectură coordonat de prof. Marius Nica pe parcursul anului 2024 - studenți și foști studenți ai Facultății de Litere și Științe. Am fost invitat să spun câteva cuvinte despre carte și am discutat cu participanții la lansare despre locul poeziei în lumea de astăzi. A fost o plăcere să mă conectez la energia tinerilor poeți și să le descopăr reperele culturale. Au scris pentru acest volum: Costi Dobre, Vexal C.S. Andron, Mara Amara, Lorena Niță, Florin Irimia, Mihai Alexandru Dima, Iunona

Moiescu, Dănuț Răduță, Catia Mihaela Ștefan.

Textele celor zece poeți care au contribuit la *Atelier '24* sunt diferite atât ca tematică, cât și ca expresie. Dacă unele dintre ele vorbesc despre dragoste, natură și creație, alte texte sunt religioase sau patriotice. Unii poeți preferă rima, alții versul alb; unii folosesc un ton ironic sau ludic, în timp ce alții se exprimă grav sau exaltat. *Atelier '24* reușește să redea preocupările eterogene ale unei generații încă în formare, care oscilează între forme poetice diverse. Sperăm că participanții la acest proiect se vor ține de scris și vor scrie cât mai bine. De remarcat sunt și ilustrațiile din volum, realizate de Andreea Georgescu, care aduc un plus la nivel estetic. (Marian Neguțu)

Istorii ale Coifului de aur de la Coțofenești Prahova. Domnul Ion Marinescu-Moreanu, negustorul din Ploiești

Dorin Stănescu

Veritabila tragedie a coifului de aur de la Coțofenești Prahova, furtul acestuia dintr-un muzeu din Olanda, a generat emoții puternice și un val de critici în spațiul românesc, deasupra planează temerea că acest artefact prețios este pierdut pentru totdeauna, iar răufăcătorii îl vor deteriora sau chiar distruge. Chiar dacă gestul firesc de a expune coiful de aur în cadrul unor mari muzee ale lumii a avut în spate rațiuni de promovare a României și culturii de aici, rezultatul este că nu știm dacă îl vom mai vedea vreodată, și este foarte posibil ca generațiile viitoare să privească în vitrinele năpăstuitului Muzeu Național de Istorie una dintre replicile rămase prin depozite. De prisos să mai spunem că Muzeul Național de Istorie se află astăzi într-o stare de ruină, care ne arată atât „grija statului”, cât și „implicarea” noastră în procesul de conservare și transmitere a moștenirii istorice. Contează mai puțin acum disputele arheologilor și chibiților de pe rețelele sociale că ar fi sau nu ar fi coif dacic, getic ori scitic, dacă trebuia sau nu să fie expus în străinătate. Credem că mai multă prevedere în materie de siguranță nu ar fi dăunat, dimpotrivă.

În rândurile acestea am dorit să readucem în atenția cititorilor câteva frânturi din istoria descoperirii coifului și a modului în care acesta a ajuns la Muzeul Național de Antichități și două persoane care și-au legat viața și oarecum posteritatea de acest valoros coif de aur. Prima istorisire este cea despre comerciantul Ion Marinescu-Moreanu, a cărui biografie o refacem utilizând ca sursă articolul semnat de Radu Coroamă și Vlad Marinescu (MNI, 1997), dar și presa interbelică – publicațiile *Rampa*, *Universul*, *Curentul*.

Ion Marinescu-Moreanu (1878-1963) s-a născut în satul Pietriș-Moreni, într-o familie modestă și cu mulți copii. De la locul nașterii și-a luat și numele de Moreanu. A rămas orfan de la vârsta de nouă ani și a trebuit să mun-

cească într-o prăvălie, iar mai apoi și-a început propria afacere și și-a întemeiat o familie. A participat ca voluntar la Primul Război Mondial, iar după război și-a sporit averea. O casă pe strada Romană la numărul 139, apoi 16,5 ha de vie la Ceptura și Scăeni, un imobil la Moreni au reprezentat agoniseala sa. După cum aflăm din *Monitorul Oficial* (1930), criza economică din 1929-1933 l-a afectat puternic, el a împrumutat de la un alt comerciant ploieștean, Ion I. Oprescu, suma de 1,5 milioane lei. Nemaiputând să restituie banii, a fost nevoit să renunțe la viile de la Ceptura și Scăeni și la casa de la Moreni. Nu mai cunoaștem celelalte repere ale biografiei sale, dar faptul că

a murit în 1963, ne determină să credem că regimul comunist i-a confiscat averea pe care o acumulase după perioada crizei economice. Întâmplarea a făcut ca în vremea războiului unul dintre camarazii săi, Alexandru Simion, să fie tatăl copilului care a găsit „căciula strălucitoare”...

Țăranul acesta având încredere în fostul său camarad, a venit la Ploiești și i-a încredințat-o spre a o preda autorităților, poate avea vreo valoare. Negustorul i-a oferit suma de 30.000 de lei, o sumă importantă în acea perioadă, iar Alexandru Simion a plecat oarecum uimit de acest noroc neașteptat. Ce a făcut mai departe Ion Marinescu-Moreanu ne spune Ion Marin Sadoveanu, scriitor și la acea vreme înalt funcționar în guvernul român. Sub titlul „Domnul Ion Marinescu Moreanu”, pe prima pagină a publicației *Rampa* din 29 aprilie 1929, acesta a scris următoarele: „Drame, comedii, simfonice, vedete streine. Stele mari și stele mici. Tablouri, torsuri, temeieri, intrări, eșiri — la registratură — Laude, lacrimi, critice, petiții, comisii: Ministerul Artelor. Un domn timid cu un pachet mare. Ceva inform înfășurat într-o gazetă.

— Mă rog aci e direcția artelor?

— Da. Pe cine căutați?

— Eu sunt Ion Marinescu-Moreanu. proprietar din Ploiești. Am ceva aci pentru d-voastră! Și d. Marinescu-Moreanu desface pe masa lungă ce pare căzută din Ruy-Blas, actul banchetului, pachetul dela subțioară. Pictori, sculptori, scriitori, muzicanți mari și mici dau năvala. Din foile veste de răsare deodată o minunăție: coiful de aur. Murmurele au tăcut, zâmbetele au încremenit. Fiecare, cu intuiția ascuțită a artistului presimte valoarea. Toți vor să-l atingă, toți vor să-l pipăie, toți vor să-l vază!” Scriitorul mai relatează apoi că negustorul ploieștean a povestit cum a ajuns în posesia acestui artefact neprețuit, apoi a cerut o chitanță pentru a-și putea dovedi buna credință către fostul său camarad. Ministerul i-a oferit suma de 30.000 de lei pe care o plătitese țăranului de la Coțofenești, iar acesta a refuzat. „Pe ce spițe de neam coborâși până la Minister, scrie Ion Marin Sadoveanu, cu casca de aur la subțioară, d-le Marinescu? N-ai întâlnit nici un aurar, nici un anticar, nu ți s-a cântat nici o ispită de dincolo de hotare? N-ai știut că aurul acesta bătut cu ciocanul, acum nu știu câte mii de ani, astăzi face mai mult decât toate ovăzurile, ouăle, cuele și bocancii la un loc și mai ales că e mai lesne de dus? N-ai auzit și d-ta de ce e aia «lovitura»? Ba da. Sunt sigur că vei fi auzit și d-ta de toate! Dar simplu și mare, fără socoteală și nici drămuială, ți-ai lăsat firea cinstită să adaoge o față nouă acestei întâmplări”. Câteva zile mai târziu și Pamfil

Șeicaru scria în ziarul *Curentul* și dădea un răspuns întrebării lui Ion Marin Sadoveanu: „Pe ce spițe de neam coboară gesturile frumoase? Pe spițele neamului acesta ce cuprinde mai multă omenie decât sgura politice...”

A doua istorisire este cea despre un personaj astăzi cunoscut mai mult specialiștilor din domeniul arheologiei, Ion Andrieșescu (1888-1944), academician, arheolog și directorul Muzeului Național de Antichități din București, o personalitate cu o contribuție aparte la dezvoltarea arheologiei și a cercetării preistoriei din spațiul românesc. El a fost și cel care a făcut primele cercetări la Coțofenești și, desigur, primul care s-a aplecat cu rigoare asupra studiului științific al coifului de aur. Într-un raport din 1929 către Academia Română, acesta a făcut și prima prezentare a artefactului: „Coiful are o greutate de 768,5 gr. aur de cea mai bună calitate, coiful prezintă un interes cu totul deosebit, mai ales prin reprezentările ce înfățișează, pe față, pe părți, cât și îndărăt, pe partea apărătoare a cefeii. Din descripția acestor reprezentări, coiful apare ca obiectul de podoabă și distincție al unui cap religios, care în aceeași vreme va fi avut și un rol conducător de conducere politică-militară. Scenele reprezentate sunt acelea ale unei jertfe simbolice. După toate considerațiunile stilistice, coiful aparține mediului tracoscitic din prima jumătate a mileniului I înainte de Hristos, cu legături de similitudine și raportare ce se vor preciza într'un studiu special...” Andrieșescu avea să părăsească, prin demisie, postul de director al Muzeului Național de Antichități în 1935. Cauza acestui gest a fost refuzul său de a permite ca prețiosul coif să părăsească țara pentru a fi expus la pavilionul României din cadrul Expoziției Universale de la Bruxelles, eveniment organizat tot în acel an. Directorul a argumentat după cum se scria în presa vremii că: „un obiect de incommensurabilă valoare a coifului de aur nu trebuie plimbat. Riscul de a fi furat, de a se rătăci — în special — de a fi stricat poate duce la o pierdere ireparabilă. Totuși domnul Andrieșescu a propus să se trimită o copie în galvanoplastie. Inițiatorii au insistat. S-au făcut chiar presiuni. Și pe această chestie stupidă un om de valoarea profesorului Andrieșescu a fost nevoit să demisioneze din demnitatea de conducător al muzeului. Dar coiful de aur nu va mai fi dus în străinătate. Așa ne place să credem”. Ulterior, în *Convorbiri Literare*, Al. Tzigara-Samurcaș scria că de fapt, directorul se opusese până și executării unor reproduceri ale acestuia, invocând o serie de pretexte. Însă, în cele din urmă, la Expoziția Universală de la Bruxelles, vizitatorii au putut admira o copie reproducută în gips și acoperită cu foi de aur, dar tot cu această ocazie din expoziție se evaporase un tablou de Nicolae Grigorescu...

„Luptă”

Sim 72

Luptă-

Atitudini
revistă de cultură

„Exercițiu de redare material”

„Sighișoara (3)”

„Corpuri dinamice”

„Spații dinamice”

„Arcaș”

[Râmnicu-Sărat]

atitudini
revistă de cultură

„Acuarelă realistă”

acuarelă fără titlu

„Visul 2”

„Oedip-Rex”

„Sighișoara (6)”

